

Žiacka školská rada I.

Ako začať so ŽŠR, aby sa hneď nerozpadla

• príklady z praxe • projektová metóda • kontrolné zoznamy • aktivity a hry • založenie žiackej školskej rady (ŽŠR)

Žiacka školská rada I.
Ako začať so ŽŠR, aby sa hneď nerozpadla

Prvý zošit metodiky je určený pre školy, ktoré sa ešte len chystajú založiť žiacku školskú radu (ďalej len ŽŠR) alebo školám, ktorým sa ani po rokoch nedarí zmeniť fungovanie svojej žiackej školskej samosprávy k lepšiemu.

Metodiku využijú nielen koordinátori ŽŠR, ale aj zástupcovia vedenia školy. Vedenie zvyčajne rozhoduje o založení ŽŠR, bez jeho podpory a spolupráce nemá práca so ŽŠR v školách prakticky žiadny význam.

*„Prajeme vám veľa úspechov
a radosti pri zakladaní vašej
žiackej školskej rady!“*

Obsah

Metodická príručka pre koordinátorov ŽŠR	7
Ako používať metodiku	8
Metodika	
1. Cesta k efektívne fungujúcej ŽŠR na vašej škole	11
2. Ako dobre koordinovať ŽŠR?	15
3. Kto a čo ovplyvňuje činnosť ŽŠR?	18
4. Čo všetko môže ŽŠR robiť?	21
5. Formulovanie cieľov ŽŠR na školský rok	23
(Seba)reflexia	
Zhrnutie: Na čo pri práci so ŽŠR nezabúdať	27
Kontrolný zoznam koordinátora ŽŠR	28
Kontrolný zoznam riaditeľa školy	29
Kontrolný zoznam spolupracujúceho učiteľa	30
Prehľad činnosti ŽŠR počas roka	32
Aktivity, hry a pomôcky	
Prečo založiť žiacku školskú radu	36
Tri želania	37
Diamant	38
Horúce tipy	40
Prečo, prečo, prečo	41
SWOT analýza	42
Tridsaťtri	44
Príklady z praxe	
Konkrétne skúsenosti učiteľov	47

Metodická príručka pre koordinátorov žiackych školských rád

*Milé kolegyne, milí kolegovia,
v rukách držíte metodickú príručku pre koordinátorov žiackych školských rád, ktorú pripravilo Centrum pro demokratické učení (CEDU) z Českej republiky. IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže ju preložila a upravila na slovenské podmienky.*

Z čoho vychádzame

- **Školu vnímame ako malú obec**, v ktorej je možné uplatňovať model demokracie v praktickej rovine, a to predovšetkým činnosťou žiackej školskej rady (je omnoho efektívnejšie a pre žiakov prínosnejšie demokraciu zažívať, ako sa o nej len teoreticky učiť).
- Z prieskumu českého Ústavu pro informace ve vzdělávání (ÚIV, Rychlá šetření – druhá vlna, 2010) vyplýva, že **60% českých základných škôl pracuje so žiackou školskou radou** či akoukoľvek inou jej formou (žiacký parlament, školský parlament, žiacka samospráva...) a že im na skvalitnenie ich práce so ŽŠR chýba metodická podpora. Podobné zistenia nájdeme vo výskumoch a prieskumoch realizovaných Centrom vedecko-technických informácií SR.
- Vďaka trojročnej spolupráci s 30 základnými školami v rámci projektu POLITEIA sme zistili, že **riaditelia ZŠ vnímajú tému výchovy k občianstvu ako dôležitú**, ale často si nevedia poradiť s tým, ako túto tému efektívne realizovať v školskej praxi.
- **Školy sa na nás obracajú so žiadosťami o konzultácie**, o podporu prostredníctvom vzdelávacích kurzov pre koordinátorov ŽŠR aj s prosbou o lektorovanie celých učiteľských zborov. Samy uvádzajú, že by ocenili väčšiu metodickú pomoc.

Naše skúsenosti

- Ťažisko našich skúseností spočíva v práci so základnými školami (projekty POLITEIA, Model rešpektujúceho žiackeho parlamentu) a v intenzívnej spolupráci **pri už štvorročnom riadení parlamentov** na FZŠ Tábořská a ZŠ Kunratice v Prahe.
- V rámci trojročného projektu „Model rešpektujúceho žiackeho parlamentu“ **sme dlhodobo školili spolupracujúcich učiteľov** v tom, ako pracovať so ŽŠR. Zrealizovali sme spoločné **supervízie**, na ktorých sme riešili jednotlivé problematické situácie. Vďaka našej účasti na zasadnutiach ŽŠR sme učiteľom mohli ponúknuť odborné **mentoringy** a na každej škole sme viedli vzdelávací **seminár k ŽŠR pre celý učiteľský zbor**. (Projekt bol spolufinancovaný z Európskeho sociálneho fondu a zo štátneho rozpočtu Českej republiky. Vďaka nemu sme mohli svoje skúsenosti odovzdať 13 základným školám z 13 krajov ČR a čerpať ďalšie inšpirácie z praxe.
- Ťažíme aj zo **spolupráce so zahraničnými organizáciami**, kde je rozvoj občianstva a zapájanie žiakov do života školy bežnou praxou, intenzívne spolupracujeme s britskou organizáciou Involver (www.involver.org.uk), metodicky vychádzame zo School Councils UK (www.schoolcouncils.org) a niektoré aktivity či hry pre ŽŠR adaptujeme na naše prostredie so súhlasom Pupil Voice Wales (www.pupilvoicewales.org.uk).

Ako prví v ČR sa dlhodobo a komplexne venujeme téme výchovy k občianstvu, špecializujeme sa na činnosť žiackych školských rád a **sme prítom v neustálom kontakte so školami, učiteľmi aj žiakmi**. Všetky metodické materiály vždy testujú učitelia z partnerských škôl a my sami všetky nižšie opísané aktivity používame pri vlastnej práci so žiakmi v školách, na ktorých pôsobíme.

Ako používať metodiku

Všetky tri zošity metodiky sú založené na rovnakom princípe, a tak aj práca s nimi je veľmi podobná. Jednotlivým kapitolám predchádzajú úvodné texty a obsah zošita. Potom nasleduje:

- **Metodika** je tvorená chronologicky usporiadanými kapitolami s radami, nápismi a inšpiráciami. V nich okrem úvodného odseku, ktorý vždy kapitolu uvádza do širšieho kontextu, nájdete pre ľahšiu orientáciu kľúčové témy kapitol, odkaz na príklad z praxe, rady autorov a upozornenie na vhodné aktivity, hry a pomôcky či inú publikáciu.
- **Sebareflexia**, ktorá obsahuje zhrnutie všetkých kapitol v podobe zoznamu toho, na čo by ste nemali zabudnúť, a kontrolné zoznamy, ktoré vám pripomenú, čo z metodiky je skutočne dôležité (zoznamy ponúkajú kontrolné otázky, po ktorých zodpovedaní a splnení si budete istí, že ste nezabudli na žiadnu pre činnosť ŽŠR nevyhnutnú vec).
- **Aktivity, hry a pomôcky**, kde nájdete mnoho konkrétnych aktivít s návodom na ich realizáciu (tieto prílohy sú prepojené s jednotlivými kapitolami Metodiky).
- **Príklady z praxe**, ktoré sa tematicky vzťahujú na jednotlivé kapitoly Metodiky. Sú napísané učiteľmi a vychádzajú z ich konkrétnych skúseností.

Za textom kapitol nájdete niekoľko okienok s nasledujúcim významom:

Príklad z praxe alebo čo radia školy: Tu nájdete odkaz na príklady, ako konkrétna škola riešila či uchopila danú tému.

Dobrá rada alebo čo radí autorský tím: Označuje text, v ktorom CEDU dáva nejaký tip či odporúča niečo osvedčené zo svojej dlhoročnej praxe.

Nezabudnite alebo čo vyplýva z práve prečítaného: V tomto rámečku je zhrnutie toho najdôležitejšieho z kapitoly a odkaz na príslušný kontrolný zoznam, ktorý nájdete v závere príručky.

»» Kontrolný zoznam (s. x): otázka č. y, z: odkaz na otázky z kontrolného zoznamu koordinátora.

2 → Obsah

1. To som ja, to sme my	2
2. Obsah	4
3. Kto je tam?	6
4. Rozprávame sa	8
5. Informačná štafeta	12
6. Co kto robí	14
7. Keď som v parlamente	16
8. Čím sa zaoberáme?	18
9. Naš cieľ	20
10. Čím sa riadime?	22
11. Pred celou triedou v pohode	24
12. Vedenie pokladničky	26
13. Ako mi to išlo?	28
14. Co sa dialo na zasadnutiach?	32
15. Diár	44
16. Poznámky	50

My tu budeme sprevádzať celým zápisníkom. Chodíme do podobnej školy ako ty a už sme u nás pár vecí zvládli vychytať. Poradíme ti zopár trikov ako na to!

Katka: Ja a Katka sme v žiackej školskej rade za našu triedu a tamto sú naši spolužiaci a učitelia.

Dušan: Ja som Katka, som v ŽŠR za 6.B.

Julka

»» Stretnúť sa tiež môžete s obrázkom konkrétnych strán zo žiackeho zápisníka, ktorý vám napovie, že téma sa viaže priamo na kapitolu spracovanú aj v materiáli pre žiakov.

*Cesta k efektívne fungujúcej žiackej školskej rade
vo vašej škole*

Ako dobre koordinovať ŽŠR?

Kto a čo ovplyvňuje činnosť ŽŠR?

Čo všetko môže ŽŠR robiť?

Formulovanie cieľov ŽŠR na školský rok

Metodika

Metodika

Cesta

...k efektívne fungujúcej žiackej školskej rade vo vašej škole

Fungujúca žiacka školská rada (ŽŠR) sa v súčasných školách môže stať efektívnym nástrojom v procese demokratizácie vzdelávacích inštitúcií. Členovia ŽŠR majú radosť z podieľania sa na chode školy, zažívajú úspech zo zvládnutia zodpovednosti, rozvíjajú sa ich občianske a osobnostné zručnosti, poznajú skúsenostné učenie sa. ŽŠR sa vytvára v celoškolskom komplexnom procese, počas ktorého dochádza k zmene klímy v škole a k premene vzťahu medzi vedením školy, zamestnancami a žiakmi smerom k partnerstvu, spolupráci, spoločnému rozhodovaniu sa a delbe moci.

Kľúčové témy: Pozor na vžitú predstavu, Prečo zakladať žiacku školskú radu, Čo je žiacka školská rada

Realita na českých základných školách (ako aj na slovenských základných školách, pozn. prekladateľa) odráža fakt, že zástupcovia vedenia ani koordinátori ŽŠR doteraz nemali dostatočnú metodickú podporu pri práci so žiackymi školskými radami. Často sa môžeme stretnúť s určitou formou žiackej samosprávy, s ktorou si však škola nevie poradiť, a tak ide len o formálnu záležitosť. Česká škola teda zatiaľ nie je na žitú demokraciu pripravená, a to sa týka nielen žiakov, ale aj učiteľov. Obe skupiny sa najprv potrebujú postupne učiť pracovať v žiackej rade, nemôžeme hneď preskočiť tých niekoľko nevyhnutných stupienkov a prejsť rovno na partnerskú rovinu medzi dospelými a deťmi.

Škola si zvyčajne na zmeny zvyká jeden školský rok a až po ňom sa je od čoho odraziť. Veľmi pravdepodobne sa na začiatku stretnete s nemotivovanými žiakmi a skeptickými kolegami zo zboru, ale nezúfajte a prvý rok berte ako testovací. Táto kapitola vám posluží ako úvod do problematiky ŽŠR a pomôže vám sformovať vašu víziu, ako so ŽŠR pracovať.

Pozor na vžitú predstavu

Veľmi často sa môžete stretnúť s niekoľ-

kými mýtmi o ŽŠR, ktoré v zborovniach tradične kolujú a ktoré vám môžu prácu komplikovať – buďte na ne pripravení. Väčšinou vyplývajú zo zlej skúsenosti, obavy z niečoho „nového“ a hlavne zo strachu pred nárastom práce pre pedagógov.

Medzi najčastejšie mýty patrí:

„ŽŠR tu nechcem, pretože mi určite pridá ďalšiu prácu.“

(Prácu s ňou má koordinátor, ale nie ostatní učitelia. Im naopak môže ŽŠR prácu uľahčiť, stačí učiť deti preberať zodpovednosť za ich činnosť. Často najviac práce pridáva úmyselné „hádzanie polien pod nohy“ koordinátorovi...)

„ŽŠR je len formalita, ktorá nikdy nemôže poriadne fungovať“

(Pri starom spôsobe práce áno; pokiaľ budú všetci dospelí v škole skeptickí a „nepartnerskí“, nemôžeme očakávať, že v škole vznikne demokratická klíma.)

„ŽŠR si vymyslelo vedenie, aby na nás žiaci mohli donášať“

(ŽŠR naopak tvorí vedeniu opozíciu. V rade ide o to, aby žiaci mohli zasahovať do fungovania školy a vytvárali organizovaný a kultivovaný „hlas žiakov“. O donášaní nemôže byť ani reči, vďaka ŽŠR sa aj osobné konflikty môžu začať riešiť konštruktívne, transparentne a dialogicky.)

„V rade môžu byť len tí najlepší žiaci.“

(ŽŠR je často príležitosťou pre žiakov, ktorí inde nevykukajú alebo nedostávajú dôveru či priestor, aby sa mohli uplatniť. Svojho zástupcu si trieda volí sama, takže skôr dostane šancu silná osobnosť než „jednotkár“.)

„Príliš demokracie škodí – za našich čias to tak nebolo a fungovalo to.“

(V demokracii neplatí žiadne „príliš“, „málo“ alebo „akurát“. Nemôžeme si ju mylné zamieňať za slobodu; v participatívnej demokracii pozná každý svoje práva i povinnosti a preberá zodpovednosť za spoločnú prácu.)

„Naša žiacka školská rada už všetko vyriešila, výborne funguje, nemáme sa už kde ďalej posunúť“

(Práve pri takto vnímaných ŽŠR často objavujeme najväčšie chyby alebo zisťujeme, ako nedemokraticky, stereotypne a bezcieľne fungujú. Väčšinou takúto radu vedie „schopný“ koordinátor a teda prestáva byť žiackou radou...)

Väčšina mýtov je založená na predsudkoch či pocitoch a nie je podložená argumentmi. Najviac problémov so ŽŠR majú kolegovia zo zboru alebo nevhodne zvolení koordinátori. Žiakov si dokážeme k práci pre ŽŠR získať vždy. Pri príprave školy na zavedenie efektívne fungujúcej žiackej školskej rady je ale veľmi dôležité informovanie a presvedčanie učiteľského zboru.

Prečo založiť žiacku školskú radu

Formulovanie argumentov, prečo radu v škole mať a prečo ju podporovať, je pre koordinátora či vedenie školy vhodný cieľ na nový školský rok. Môže to byť rovnako téma vzdelávania učiteľského zboru. Z našej štvorročnej praxe nám vyplynulo desať najpodstatnejších argumentov v prospech ŽŠR:

- Učí žiakov poznať ich práva aj povinnosti a tieto práva používať.
- Je komunikačným prostredníkom medzi žiakmi, učiteľmi a vedením školy.
- Cielene rozvíja občianske kompetencie (jedinečná príležitosť pre skúsenostné učenie).
- Pomáha triednym učiteľom pri práci s triedou.
- Učí žiakov zodpovednosti za vlastnú prácu a za svoje správanie sa.
- Podporuje partnerskú komunikáciu medzi žiakmi a učiteľmi založenú na vzájomnej dôvere.
- Prispieva k napĺňaniu vzdelávacej oblasti ŠVP – Človek a spoločnosť, ako aj k napĺňaniu viacerých prierezových tém ŠVP.
- Zvyšuje pozitívne hodnotenie školy okolím (obec, rodičia, zriaďovateľ, školská inšpekcia...).
- Zbližuje žiakov prvého a druhého stupňa základnej školy.
- Zvyšuje informovanosť v škole (žiakov, ale aj dospelých).

„Pri príprave školy na zavedenie efektívne fungujúcej ŽŠR je veľmi dôležité informovanie a presvedčanie učiteľského zboru.“

Čo je žiacka školská rada

V žiackej rade sa schádzajú žiaci, ktorí boli zvolení vo svojich triedach za zástupcov triednych kolektívov, a pod vedením koordinátora sa snažia zmeniť školu tak, aby sa v nej všetci cítili lepšie. Žiacka školská rada obvykle na školách vykonáva predovšetkým tieto aktivity:

- Realizuje vlastné projekty smerujúce k zmene klímy školy.
- Komunikuje s vedením školy a s učiteľmi.
- Prináša pripomienky a námety z tried, informuje triedy o dianí v škole (výmena informácií medzi triedou a žiackou radou prostredníctvom zvoleného zástupcu).

- Interne pracuje na zlepšovaní zručností členov rady, aby boli schopnými zástupcami tried a efektívne plnili svoju rolu v ŽŠR.
- Interne plní svoje nevyhnutné aktivity, ako sú voľby, rozdelenie rolí, formulovanie pravidiel, propagácia činnosti, reflexia...
- Ovplyvňuje dianie v škole aj v obci.

Je ťažké univerzálne vymedziť, čím všetkým sa môže žiacka školská rada zaoberať a čo by už mohlo presahovať jej kompetencie. Obvykle ŽŠR realizuje tie projekty, ktoré si sama vymyslí a vedenie školy k nim nemá výhrady. Najtenšia hranica býva pri riešení citlivých osobných sporov, pri návrhoch týkajúcich sa spôsobov výučby či zmien v bežnom chode školy. Tieto oblasti by sa mali týkať len vyspelých ŽŠR a platí pre ne zásada, že je síce vhodné žiakov zapájať do riešenia problémových situácií v škole, ale **nemali by sme žiakom odovzdávať zodpovednosť v tých oblastiach, ktoré presahujú ich kompetencie či zasahujú do kompetencií vedenia.** V ideálnom prípade je ŽŠR poradným orgánom riaditeľa, ktorý si ku konkrétnej situácii vyžiada vyjadrenie žiackej rady či všetkých žiakov školy. Niekedy môže ŽŠR navrhovať spôsoby riešenia či sprostredkovať stretnutie zainteresovaných skupín. Hneď na začiatku je vhodné začať realizo-

vať prvý projekt, ktorý nie je príliš náročný, avšak jeho výsledok každý zaznamená. Cieľom projektu je, aby činnosť ŽŠR začala byť na škole viditeľná a zároveň, aby členovia ŽŠR zažili hneď pocit úspechu. Obvykle ide o „materiálne projekty“, keď žiaci napríklad zoženú a namontujú túžobne očakávané zrkadlá na toalety alebo vizuálne upravia nejaký priestor v škole. Neskôr je možné prikrčiť k náročnejším projektom, akými je napríklad organizácia rôznych akcií pre celú školu (športové, spoločenské, kultúrne...). Právomoci ŽŠR vymedzuje pružnosť a skúsenosť vedenia školy a súčasne dialogickosť a otvorenosť klímy celej školy. ŽŠR tak často môže spolurozhodovať o chode celej školy a o zmenách, ktoré sú v medziach noriem. Dialóg o akýchkoľvek záležitostiach školy nikomu neuškodí – škola, ktorá funguje skutočne demokraticky, by nemala žiakom určovať, na čo sa môžu pýtať a na čo už nie. **Na takmer akúkoľvek vhodne sformulovanú otázku je vždy možné odpovedať – informovanosť je polovicou úspechu.**

► **Čo sa dá použiť z Aktivít, hier a pomôcok: Prečo založiť žiacku školskú radu (s. 36)**

Príklad z praxe: Inšpirujte sa na s. 47 skúsenosťami ZŠ a MŠ Dolní Žandov, kde žiacka školská rada začínala od nuly a dotiahla to až pred obecné zastupiteľstvo.

Dobrá rada: Pre činnosť ŽŠR je nesmierne dôležité, aby bola najskôr pevnou súčasťou školského života a mala vybudovanú dostatočnú prestíž. V prvom rade je potrebné vytvoriť rade podmienky a naučiť žiakov základné zručnosti, až potom sa im môže začať odovzdávať zodpovednosť. Niekedy to je možné už v priebehu prvého roka fungovania ŽŠR, inokedy až neskôr. Určite však so svojou prácou oboznámte svojich kolegov a vyjasnite si, aké právomoci u vás na škole žiacka rada má a čím sa zaoberá – predídete tak mnohým komplikáciám.

Nezabudnite:

- argumentačne sa vysporiadajte s mýtmi o ŽŠR (v sebe aj pri komunikácii s kolegami učiteľmi);
- sformulujte si, prečo zakladáte ŽŠR (individuálne, s vedením aj v rámci zboru);
- už od začiatku odovzdávajte žiakom zodpovednosť a nerobte prácu za nich;
- vymedzte svojej ŽŠR hranice (čo všetko bude ŽŠR riešiť a verejne to prezentovať).

»» Kontrolný zoznam (s. 28): otázka č. 1, 2, 6

7 → Ked'som v žiackej školskej rade (ŽŠR)

!! Dušančo, je ti jasné, že budeš hlasovať za nákup rýchlejšieho internetu za tie peniaze z bišáku!

?? Ale odhlasovalo sa predseda, že sme za napojový automat!

!! Všetci ste šlabosi... Myslel som si, že konečne zahráme poriadnu gamesku po sieti.

Lenže to chceš ty, ja budem rešpektovať to, na čom sme sa dohodli všetci.

Členstvo v žiackej rade pre mňa znamená, že...

- ... zohľadňujem názory všetkých spolužiakov, nielen svoje a svojich kamarátov.
- ... aktívne sa zúčastňujem aktivít v škole, ... chcem, aby naša škola bola fakt dobrá,
- ... som v partii ľudí, ktorí ťahajú za jeden koniec,
- ... počítam s tým, že niektoré informácie sú dôverné

Napadne ti ešte niečo?

»» Pozri sa do zápisníka na s. 16, čo môže pre žiaka znamenať byť v žiackej školskej rade, a spoločne doplňte ďalšie body.

2 → Ako koordinovať ...žiacku školskú radu?

Jedným z najdôležitejších a najnáročnejších momentov pre koordinátora ŽŠR je odovzdávanie zodpovednosti žiakom. Väčšina učiteľov rozumie tomu, čo to znamená, ale v praxi to nie je schopná urobiť. Princíp spočíva v tom, že nič, čo žiaci zvládnu sami, nerobíme za nich. Či už ide o písanie na tabuľu, alebo riešenie situácie, či dokonca prípravu zasadnutia a jeho vedenie. Nemôžeme však žiakom rovno „hodiť na krk“ nejaký balíček zodpovednosti, musíme ich najskôr naučiť podieľať sa na spoločnej práci. Často nastáva problém v tom, že učiteľ mnohé veci radšej urobí sám, pretože je to tak „rýchlejšie“ a „lepšie“, potom ale hrozí, že sa z práce vytratí detský rukopis a žiaci sa nič nenaučia.

Kľúčové témy: Úloha koordinátora žiackej školskej rady, Koordinátor vs. učiteľ, Odovzdávanie zodpovednosti počas zasadnutia

Koordinátorom je dospelý človek, ktorý vedie žiacku školskú radu (najčastejšie je to učiteľ, ale môže to byť ktokoľvek, vrátane školského psychológa či externej osoby). Všetky činnosti žiackej školskej rady majú spoločné pravidlo: **Koordinátor nerobí prácu za žiakov, ale partnersky ich vedie**, radí im v problémových situáciách a vhodnými otázkami ich privádza k vlastnému riešeniu. Dodržiavanie tohto pravidla má adekvátny efekt aj na žiakov: **vedie ich k prevzatiu zodpovednosti za svoju prácu a za svoje správanie**, učí ich plánovať si úlohy, pracovať v skupine a rozvíjať diskusné a prezentačné zručnosti.

Úloha koordinátora žiackej školskej rady

Koordinátor sa spočiatku snaží nastaviť svoju skupinu tak, aby vôbec bola schopná efektívne a konštruktívne pracovať. Učí žiakov parlamentným schopnostiam (ktoré žiaci často neovládajú, preto je potrebné im tieto zásady neustále opakovať a byť im príkladom). Až potom, čo sa koordinátorovi podarí vytvoriť kompaktný tím, zostane väčšinou už len radcom a mentorom.

Zároveň je koordinátor styčnou osobou, ktorá plánuje činnosť ŽŠR, stanovuje

jej ciele, vyhodnocuje ju, komunikuje s vedením školy. Monitoruje prácu žiakov a dáva im spätnú väzbu, motivuje žiakov do práce. **Pozor, unavený a zlomený koordinátor nemôže deťom odovzdať nadšenie a energiu, ktoré sú nevyhnutné pre zapojenie sa do činností v žiackej školskej rade.**

„Koordinátor nerobí prácu za žiakov, ale partnersky ich vedie, radí im v problémových situáciách a vhodnými otázkami ich privádza k vlastnému riešeniu.“

Čo robí správny koordinátor:

- Spolupracuje s vedením školy (spoločné plány a ciele ŽŠR prínosné pre žiakov aj školu).
- Vyjednáva základné podmienky pre ŽŠR aj pre seba.
- Spoločne s vedením poukazuje pred učiteľským zborom na prínos ŽŠR.
- Plánuje konkrétne, krátkodobejšie ciele pre činnosť ŽŠR.

- Učí žiakov preberať zodpovednosť za činnosť ŽŠR.
- Vedie žiakov počas nevyhnutných parlamentných procesov (voľba, tvorba pravidiel ŽŠR, rozdeľovanie úloh, reflexia činnosti...).
- Trénuje žiakov v základných parlamentných zručnostiach (práca v skupine, aktívne počúvanie, konštruktívne diskutovanie, asertívne a slušné správanie sa a vystupovanie...)
- Učí sa, ako lepšie viesť ŽŠR, (školenia, mentoring s odborníkom, skupinová supervízia).

Čo nerobí správny koordinátor:

- Nerobí prácu v ŽŠR za žiakov (pri zasadnutiach necháva čo najviac na žiakoch).
- Nemá celú ŽŠR na starosti sám (zariadi si dôslednú podporu vedenia a jedného kolegu).
- Neuprednostňuje počet zrealizovaných akcií pred samotným procesom, ktorým sa žiaci učia (síce to trvá dlhšie, ale necháva žiakov plniť úlohy).
- Nerobí prácu v triedach za triednych učiteľov (jednoducho a jasne ostatných učiteľov informuje o tom, čomu sa treba na triednických hodinách venovať).

„Ideálna situácia nastáva v momente, keď koordinátor ŽŠR stojí úplne v úzadí zasadnutia a schôdzu si otvárajú, moderujú a ukončujú žiaci sami.“

Koordinátor vs. učiteľ

Často sa stretávame s tým, že pre učiteľa je náročné na zasadnutiach žiackej rady prejsť do roly koordinátora. Samozrejme, ide len o zvyk a o nastavené vzťahy so žiakmi. Na zasadnutiach koordinátor nepodáva tvrdé zručnosti ani príliš nevychováva, ale v prvom rade **učí žiakov mäkké zručnosti, vďaka ktorým sa rozvíja charakter a osobnosť žiaka**. Nikdy neprebíha frontálna výučba – žiaci v rade zažívajú, prakticky skúšajú, učia sa rôzne spôsoby práce a spolupráce. Koordinátor ich sprevádza týmto procesom a učí ich, ako s novými skúsenosťami pracovať. Preto je dôležité všetky procesy reflektovať,

bez toho nedôjde k učeniu sa a ani k zlepšovaniu.

Koordinátor je zodpovedný len za tie výsledky ŽŠR, ktorých dosiahnutie si stanovil spolu s vedením na začiatku školského roka. **Za konkrétne činnosti a za zvládnuté či nezvládnuté úlohy nesú zodpovednosť žiaci.** Koordinátor teda zvyčajne členov ŽŠR naučí, ako prebiehajú rôzne procesy (napríklad postup pri voľbách, realizácia projektu), a následne už len moderuje situácie vhodnými otázkami, mentoruje jednotlivých žiakov a výraznou skupinovú rolu či funkciou a partnersky so žiakmi reflektuje ich konanie. Nebojte sa preto „neúspechu“ pri realizácii aktivít ŽŠR – len ich so žiakmi reflektujte. Skúsený koordinátor si obvykle vystačí so šikovnými otázkami typu:

„Čo všetko sa nám pri realizácii diskusie medzi riaditeľom a žiakmi podarilo?“

„Čo by sme naopak mohli zlepšiť?“

„A ako konkrétne by sme to urobili?“

„Kto to zapíše na papier, aby sme na to do budúcnosti nezabudli?“

Nič nerobte za žiakov – ale učte ich procesy, sprevádzajte ich nimi, dávajte im spätnú väzbu a prenášajte na nich čo najviac zodpovednosti.

Odovzdávanie zodpovednosti

Ak žiacka školská rada práve nerealizuje nejaký projekt, prebiehajú obvyklé zasadnutia. Sú procesy, ako napríklad formulovanie pravidiel alebo reflexia uplynulého obdobia, ktoré vyžadujú výraznejšiu rolu koordinátora. Avšak ani vtedy nezabúdajte na to, že žiaci môžu urobiť zápisnicu, písať na tabuľu, fotografovať počas zasadnutia a postarať sa o to, aby sa fotky objavili na webovej stránke školy či na nástenke. **Ideálna situácia nastáva v momente, keď koordinátor ŽŠR stojí úplne v úzadí zasadnutia a schôdzu žiackej rady si otvárajú, moderujú a ukončujú žiaci sami.**

► *Čo sa dá použiť z Aktivít, hier a pomôcok: Tridsaťtri (s. 44)*

Príklad z praxe: Prečítajte si na s. 48, k akému poznaniu ohľadom vedenia žiackej školskej rady prišli koordinátorka so spolupracujúcou učiteľkou zo ZŠ a MŠ Dolní Žandov.

Dobrá rada: Ak ste dospeli do štádia, keď sa žiaci poznajú a zvládajú základné procesy v činnosti ŽŠR a vy naopak zvládnete nechať im zasadenie na starosti, je dôležité pracovať so žiakmi, ktorí ŽŠR vedú. Pracujte s „predsedom“ pred zasadnutím rady, konzultujte s ním a s ďalšími žiakmi z „vedenia“ ŽŠR jednotlivé body zasadnutia. Môžete tiež žiakom radiť v tom, ako zasadnutie otvoriť alebo ukončiť. Po skončení zasadnutia si opäť s tým, kto zasadnutie viedol, rozoberte, aké to bolo – čo sa darilo a čo treba v budúcnosti zlepšiť.

Nezabudnite:

- pripraviť sa na špecifické roly koordinátora ŽŠR oproti role učiteľa;
- zreflektovať si, či plníte svoju rolu mimo zasadnutia ŽŠR (práca v zborovni);
- žiakov najskôr na nesenie zodpovednosti pripraviť;
- pracovať na tom, aby si žiaci postupne sami viedli zasadnutia.

>>> Kontrolný zoznam (s. 28): otázka č. 7, 9

3 → Kto a čo

...ovplyvňuje činnosť žiackej školskej rady?

Žiacka rada potrebuje pre svoje kvalitné fungovanie tri veci: motivovaného koordinátora (keďže čítate tieto riadky, určite ním ste), podporujúce vedenie školy (bez neho nemá zmysel so žiackou školskou radou vôbec začínať) a akýchkoľvek žiakov (sú tým najdôležitejším; zároveň sa však netreba príliš zaoberať otázkou, či azda nie je práve „zlý ročník“, alebo „zlá doba“, pretože pracovať sa dá so všetkými deťmi bez rozdielu). V tejto kapitole vám priblížime, aký typ podpory od vedenia školy je nevyhnutné získať.

Kľúčové témy: Založenie žiackej školskej rady, Faktory ovplyvňujúce činnosť žiackej rady, Pracujte v tíme

Založenie žiackej školskej rady je potrebné začať s vedením plánovať čo najskôr pred začiatkom nového školského roka. Opäť opakujeme, že bez dôslednej podpory riaditeľa/ky nemá zmysel ŽŠR v škole vytvárať. Koordinátor aj riaditeľ/ka by mali mať rovnaký pohľad na to, prečo ŽŠR zakladajú, k čomu má v škole slúžiť a ako ju budú podporovať. Preto je vhodné, aby si aj zástupcovia vedenia školy prečítali všetky kapitoly tejto metodiky.

Založenie žiackej školskej rady

Teoreticky sa dá povedať, že existujú tri spôsoby založenia ŽŠR: zdola (z potreby žiakov), zhora (rozhodnutie vedenia školy) a intuitívne (ŽŠR už na škole funguje s dovolením riaditeľa/ky, ale vznik podnietil predovšetkým koordinátor).

Potreba žiakov základných škôl združovať sa v nejakom organizovanom zoskupení a podieľať sa na chode školy nie je príliš veľká (skôr je to príznačné pre starších žiakov). Vedenie spoločne s koordinátorom môže, samozrejme, túto „chuť“ žiakov rôznym spôsobom podporovať a zvyšovať, ale nikto z dospelých by nemal chcieť žiacu radu zriadiť direktívne. Ide predsa o žiacu samosprávu, ktorú bude môcť časom brať ako svojho partnera pri rozhodovaní a riadení. **ŽŠR spravidla vzniká na základe želania vedenia školy**, ktoré vyberie vhod-

ného koordinátora. Ten potom podporuje žiakov, aby svoj hlas a svoje želania začali nahlas vyjadrovať a slová menili na skutky.

Faktory ovplyvňujúce činnosť ŽŠR

Pri zakladaní ŽŠR je potrebné počítať s tým, že na ňu bude mať vplyv niekoľko skupín osôb a rôzne ďalšie faktory. Už od začiatku by mal koordinátor vedieť, čo a od koho môže pri práci s radou očakávať a vyžadovať. V zozname pod nasledujúcimi faktormi (formálne podmienky, vedenie školy, koordinátor ŽŠR, členovia ŽŠR) postupujeme od tých základných a podstatných aspektov po tie menej významné.

Formálne podmienky

Aké základné „formálne“ podmienky sú nastavené pre lepšie fungovanie ŽŠR?

- Činnosť ŽŠR je zapracovaná do rozvrhu v atraktívnom čase.
- Je vyhradený vlastný priestor (ideálne miestnosť) výhradne pre potreby ŽŠR.
- ŽŠR má svoje miesto aj na propagáciu (webová stránka s prístupom žiakov, rozhlas, nástenka...).
- ŽŠR je súčasťou ŠkVP (Školského vzdelávacieho programu).
- Je vytvorený volebný systém (koľko žiakov, z akých tried, priebeh volieb...).
- Vznikne zmluva medzi školou a členmi

ŽŠR a zároveň zmluva medzi školou a koordinátorom, na základe ktorej je možné presne si stanoviť pravidlá a podmienky spolupráce.

- ŽŠR má k dispozícii technické vybavenie – počítač, tlačiareň, fotoaparát.
- ŽŠR má k dispozícii aj kancelárske vybavenie – flipchart, fixky, papiere, nožnice, lepidlo...

Vedenie školy

Ako vedenie školy podporuje ŽŠR?

- Stanovením a podporením formálnych podmienok.
- Prezentáciou a obhajobou činnosti ŽŠR pred učiteľským zborom a zamestnancami školy.
- Snahou odmeniť koordinátora (finančne, úväzkom, časovo, vzdelávaním podľa vlastného výberu).
- Konzultáciami so zástupcami ŽŠR (v role poradcov pri niektorých rozhodnutiach v živote školy).
- Pravidelnými stretnutiami s koordinátorom (plán práca, spätná väzba).
- Presadzovaním vyučovacích metód, ktoré rozvíjajú zručnosti potrebné v ŽŠR.
- Cielovým posilňovaním prestíže ŽŠR (vyjadrovanie podpory ŽŠR, verejná pochvala).

„Je efektívne pustiť ŽŠR čiastočne zo svojich rúk a zdieľať zodpovednosť s viacerými ľuďmi...“

Koordinátor ŽŠR

Ako koordinátor podporuje činnosť ŽŠR?

- Cielovým odovzdávaním zodpovednosti žiakom. (Pozor, správny koordinátor nie je ten, kto je supervýkonný, ŽŠR ťahá sám a všetko robí za svojich žiakov!)
- Spolupracuje s triednymi učiteľmi.
- Zabezpečovaním formálnych podmienok pre ŽŠR.
- Motivovaním členov ŽŠR a ostatných

žiakov k spoluúčasti na živote školy.

- Vytváraním „zábavnej“ zložky činnosti ŽŠR (vymýšľa skupinové aktivity, navrhuje program pre všetkých členov ŽŠR mimo školy).
- Stanovením cieľov pre ŽŠR a plánovaním činnosti ŽŠR na celý školský rok (v spolupráci s vedením školy a ďalšími koordinátormi na škole).
- Informovaním vedenia a ostatných učiteľov v škole o práci ŽŠR.
- Vzdelávaním seba samého (plán profesijného rozvoja, metodika, trendy v zahraničí, sebareflexia, výmena skúseností s inými školami, supervízia, mentoring...).

Členovia žiackej školskej rady

Akým spôsobom členovia ŽŠR prispievajú k efektívnemu fungovaniu žiackej školskej rady?

- Posúvajú informácie zo ŽŠR do svojej triedy a naopak.
- Zodpovedne si plnia svoje úlohy pridelené na zasadnutiach ŽŠR.
- Aktívne sa podieľajú na projektoch ŽŠR.
- Reprezentujú svoju triedu, ktorú v ŽŠR zastupujú.
- Plnia si svoje povinnosti vyplývajúce z ich roly/zmluvy so školou.
- Pozývajú ostatných žiakov k participácii na aktivitách ŽŠR.
- Prinášajú vlastné námety na činnosti ŽŠR.
- Prezentujú výsledky svojej činnosti v škole (aj v obci).

Zásadnou postavou pri zakladaní či revitalizácii ŽŠR je riaditeľ/ka školy. Koordinátorom ste vy sami a je na vás, ako budete pracovať. Členovia žiackej školskej rady tvoria skupinu, ktorá vám vznikne po triednych voľbách, a nemáte príliš veľkú možnosť ju zmeniť. Môžete s ňou ale pracovať a počas práce sa oboznamovať s jej potenciálom. Formálne podmienky vždy schvaľuje, zabezpečuje, nastavuje či realizuje vedenie školy, ktoré navyše môže veľmi pomôcť aj svojím prístupom. Vedenie je totiž styčnou osobou pri prezentovaní ŽŠR pred učiteľským zborom aj pri vyjednávaní so zástupcami žiakov o dani v škole.

Pracujte v tíme

Ak koordinátor na škole pracuje so žiackou školskou radou sám, veľmi rýchlo svoje úsilie vzdá alebo sa mu jeho práca sprotiví. Optimálne je vytvoriť pracovný tím troch ľudí, v ktorom je okrem koordinátora aj riaditeľ/ka školy a ďalší kolega zo zboru. Opakujeme, že bez informovaného, podporujúceho a aktívneho zástupcu vedenia školy ani nemá zmysel žiacku školskú radu na škole mať. Kolegom zo zboru môže byť hocikto, kto vám dodá opodstatnený pocit, že v tom nie ste sami. Môže to však byť tiež starostlivo zvolená osoba – napríklad témy znalý/á učiteľ/ka občianskej náuky, klímu školy vnímajúci školský psychológ...

V tíme je vhodné rozdeliť si úlohy, kto čo ohľadom ŽŠR robí. Je efektívne pustiť ŽŠR čiastočne zo svojich rúk a podeliť sa o svoju zodpovednosť s viacerými ľuďmi. Odporúčame pravidelné pracovné stretnutia a reflexiu tímovej práce.

► **Čo môžeme použiť z Aktivít, hier a pomôcok:**
Diamant (s. 38)

Príklad z praxe: Ako reflektoval splnenie svojich cieľov koordinátor zo ŽŠ Raspenava? Akú úlohu hrala pri zakladaní ŽŠR riaditeľka 28. ZŠ v Plzni? Pozrite sa na s. 48 a 49.

Dobrá rada: Postrážte si, aby ŽŠR nevznikla napriek nechuti učiteľov či samotného koordinátora a nebola vnútená aj žiakom. Na druhej strane sa ale nebojte na začiatku „direktívnych“ krokov: kolegov s podporou vedenia oboznámte s faktom, že na škole bude ŽŠR a informujte ich o jej výhodách prínosoch pre školu. Najoptimálnejšie by bolo usporiadať či objednať krátky vzdelávací program pre celý učiteľský zbor. Žiakom o tom na začiatku povedzte tiež a prilákajte si ich do ŽŠR tím, čo všetko im ŽŠR prinesie a umožní. Činnosť ŽŠR je vhodné uviesť k základným charakteristikám školy. Viac o tom, ako konkrétne školy realizujú formálne podmienky, sa dozviete na našich seminároch, kde sa stretnete s ďalšími koordinátormi a kde je väčší priestor na konkrétne otázky. Oporu pre založenie ŽŠR nájdeme v Zákone č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, kde sa v § 26 (1) hovorí, že žiacka školská rada „reprezentuje žiakov a zastupuje ich záujmy vo vzťahu k riaditeľovi a vedeniu školy.“

Nezabudnite:

- vytvoriť formálne podmienky, ktoré žiakom dodajú pocit, že sú pre školu dôležití;
- zaistiť si podporu ďalších kolegov a oporu v dokumentoch školy;
- vytvoriť pracovný tím a spoločne plánovať činnosť žiackej školskej rady

»» Kontrolný zoznam (s. 28): otázka č. 3, 4, 5

4 → Čo všetko

...môžeme so žiackou školskou radou robiť?

Žiacka školská rada môže zasahovať do rôznych oblastí života školy. Na niektorých školách ŽŠR plní predovšetkým funkciu poradného orgánu – žiaci sa vyjadrujú k problémom či otázkam a vedenie berie ich názory do úvahy. Inde je žiacka rada predovšetkým kvôli žiakom; robí ankety, vytvára zábavné aktivity a pomáha tak žiakom cítiť sa v škole lepšie. Na iných školách zasa členovia ŽŠR realizujú projekty, ktoré menia školu k lepšiemu. Žiacka školská rada môže vykonávať všetky tieto činnosti – dôležité je, aby škola sama rozhodla, aké funkcie bude ŽŠR plniť u vás a s akými cieľmi.

Kľúčové témy: „Povinnosti“ žiackej školskej rady, Interná práca ŽŠR, Organizácia akcií pre žiakov, Vlastné projekty

Nemali by ste zabúdať na to, že žiaci sa učia v ŽŠR pracovať. Všetky činnosti ŽŠR sú pre zapojených žiakov veľkou školou, pretože rozvíjajú ich zručnosti. Preto je potrebné, aby sa ŽŠR zaoberala všetkým, na čo má silu a na čo je škola pripravená. Náznak týchto aktivít ste si už mohli prečítať v úvode metodiky.

„Povinnosti“ žiackej školskej rady

Pre každú žiacku školskú radu by malo byť samozrejmosťou to, čo vyplýva z jej názvu a kvôli čomu vlastne vznikla – zastupovať všetkých žiakov školy. Každý člen zároveň zastupuje aj svoju triedu. Úloha ŽŠR je teda nasledovná:

- Zástupcovia tried reprezentujú na zasadnutiach „hlas“ triedy a naopak na triednických hodinách informujú svoju triedu o všetkom, o čom sa diskutuje, čo sa pripravuje a plánuje v ŽŠR.
- Členovia parlamentu sú delegovanými zástupcami žiakov, a tak s vedením školy komunikujú o tom, čo by chceli na škole zmeniť, a navrhujú, čím by k tomu mohli sami prispieť.
- Žiaci sa podieľajú na rozhodovaní o živote školy do tej miery, kam až siahajú kompetencie tej ktorej ŽŠR a schopnosti jej členov.

K tomu je potrebné mať nastavené základné mechanizmy, ktoré považujeme v súčasnosti za samozrejmé na všetkých školách – **každotýždenné triednické hodiny, občasnú stretnutia zástupcov žiakov s vedením školy.**

Dôležité je nezabúdať na priebežné menšie aj väčšie štvrtročné reflexie práce v ŽŠR. Ďalšou vecou, bez ktorej sa ŽŠR nezaobíde, je propagácia vlastnej činnosti. Platí pravidlo: „**Keď o sebe ŽŠR nedá vedieť, akoby ani vôbec neexistovala.**“

Interná práca ŽŠR

Keďže žiacka školská rada je skupina živých ľudí, je prirodzené a správne, že niektoré akcie sa v priebehu roka nebudú týkať celej školy, ale len členov ŽŠR. Každá žiacka rada si musí vydiskutovať svoje pravidlá a rozdeliť funkcie v skupine. Vďaka týmto a iným spoločným aktivitám musíte myslieť na to, aby ste u žiakov rozvíjali také schopnosti, ktoré budú k správne výkonu svojej funkcie potrebovať. To znamená:

- viesť žiakov ku konštruktívnej a kultivovanej diskusii (uplatnia ju pri zasadnutiach).
- rozvíjať s nimi schopnosť zaujímavo prezentovať (uplatnia ju pri komunikácii so svojou triedou).
- učiť žiakov viesť stretnutia (uplatnia to pri zasadnutiach, ale aj pri práci s triedou).

- Opakovane žiakov podnecovať k zodpovednej realizácii projektov (plnenie úloh a rolí zaručí žiakom úspech pri všetkých aktivitách ŽŠR).

Zabúdať by ste nemali ani na zážitkové a zábavné aktivity, ktoré podstatne ovplyvňujú tímového ducha a pohodu v skupine. Mnoho žiackych školských rád začína zasadnutie krátkou hrou alebo aktivitou „icebreaker“.

Organizácia akcií pre žiakov

Žiacka školská rada môže výrazne zmeniť klímu školy nielen komunikáciou s vedením a zapájaním sa do rozhodovania, ale aj **organizáciou vlastných akcií**. Členovia ŽŠR sa buď môžu podieľať na realizácii tradičných školských akcií, alebo si vymýšľať vlastné, nové akcie. Druh akcie si môžu zvoliť pomocou ankety, ktorú ŽŠR vytvorí, alebo na základe zberu informácií v triedach a ich následnom prediskutovaní na zasadnutí žiackej školskej rady. ŽŠR môže usporiadať populárne akcie (diskotéka, prespávačka v škole, oslava Valentína, športové turnaje...), no aj menej bežné (tanečné kurzy, deň s učiteľmi, spievanie na schodoch...), či dokonca akcie zamerané na podporu dobrých vzťahov medzi

rôznymi skupinami v škole (turnaj medzi žiakmi, učiteľmi a zamestnancami školy; popoludnie spoločenských hier pre prvý a druhý stupeň...).

Vlastné projekty

Akcie pre rôzne skupiny v škole, no aj vytvorenie si vlastného propagačného kanálu (napríklad mesačník na webovej stránke) sú už rôzne projekty. Každý z nich je potrebné riadne naplánovať a kvalitne zorganizovať. Žiacka školská rada môže na začiatku roku dospieť k tomu, že najväčším problémom školy sú toalety či škaredá výzdoba tried, a tak sa rozhodnú svoj záujem zamerať práve na tieto oblasti. **Tieto „materiálne“ projekty sú najčastejšie a pre žiakov i najdôležitejšie**. Často vznikajú aj projekty na zmenu zvonenia v škole, úpravu jedálnečky v školskej jedálni či zmeny v chode školy (časy, priebeh prestávok a voľných hodín...).

► **Čo sa dá použiť z Aktivít, hier a pomôcok:**
*Tri želania (s. 37), Horúce tipy (s. 40),
 Prečo, prečo, prečo (s. 41),*

Príklad z praxe: Na s. 49 a 50 nájdete skúsenosti z Projektového dňa hudby na ZŠ Dobronín, zistíte, ako prebehla akcia „Zachráň to“ na ZŠ Krnov a aké otázky položili Lucka a Tadeáš riaditeľovi ZŠ Masarova v Brne.

Dobrá rada: Odporúčame nepreťažovať parlament veľkým množstvom akcií. Optimálny scenár na začiatku školského roka je: 1) stmelenie skupiny na výlete, 2) malý projekt, 3) usporiadanie stretnutia s vedením, 4) priebežná výmena informácií medzi triedou a ŽŠR, 5) jedna väčšia zábavná akcia pre žiakov školy. Viac na s. 32, kde nájdete Prehľad činnosti ŽŠR v priebehu roka.

Nezabudnite:

- nechať žiakov čo najskôr zažiť pocit úspechu (zrealizovať úspešný jednoduchý projekt);
- zostaviť si písomný jasný plán práce na určité obdobie;
- zaoberať sa všetkými návrhmi, ktoré do ŽŠR prídu (od tried, zástupcov, jednotlivcov, učiteľov...).

»» Kontrolný zoznam (s. 28): otázka č. 8

5 → Formulovanie

...cieľov žiackej školskej rady na školský rok

Ak nebudeme mať naformulované a zvolené ciele, nemôžeme so žiackou školskou radou pracovať efektívne. V školách stále ešte vídame, že sa pracuje skôr intuitívne, bez vytýčenia jasných cieľov a vízií. Vedenie školy a koordinátor musia vedieť, prečo si ŽŠR v škole zriadili a v čom má táto inštitúcia pomôcť žiakom, učiteľom aj celej škole. Niektoré ciele sa budú každoročne opakovať a môžu byť podobné ako na iných školách, iné budú špecifické pre daný školský rok v konkrétnej škole.

Kľúčové témy: Aké ciele si stanoviť?, Každoročný cieľ: odovzdávanie zodpovednosti žiakom, Krátkodobé ciele, Ciele žiakov, Podporný nástroj

Nemusíme si na plecia naložiť príliš ťažký náklad a stanoviť si na rok mnoho veľkých cieľov. Je lepšie sformulovať si jeden alebo dva ciele, ktoré v priebehu školského roka splníme, a žiacka rada sa vďaka nim posunie či zlepší. **Cieľom každej ŽŠR a jeho koordinátora by malo byť získanie takej pozície v škole, aby bola žiakmi považovaná za prestížnu inštitúciu a aby ju brali vážne aj učitelia.** Ďalším krokom je potom takto stabilizovanú radu postupne odovzdávať do rúk žiakov, aby ju sami zodpovedne spravovali.

Aké ciele si stanoviť?

Koordinátori ŽŠR zvyčajne sformulujú ciele, ktoré zdokonalia fungovanie žiackej rady ako celku, alebo ciele, ktoré sú orientované na zlepšenie zručností a kompetencií jednotlivých členov ŽŠR. V prípade, že sa na formulovaní cieľov výraznejšie podieľa vedenie školy, ciele sa často zameriavajú na celkové zlepšenie školy a jej klímy.

Každoročný cieľ:

odovzdávanie zodpovednosti žiakom

Každý školský rok odporúčame stanoviť si ešte jeden dôležitý cieľ, ktorého naplnenie budeme môcť považovať za veľký úspech: odovzdávanie zodpovednosti žiakom. Za čo budú zodpovední, je len

na vás, zvyčajne ide o vedenie zasadnutí alebo samostatné realizovanie projektov. O splnenie tohto cieľa sa zvyčajne snaží až v druhej polovici školského roka, keď je už ŽŠR vyspelejšia a stabilizovanejšia. Miera odovzdávania zodpovednosti závisí vždy od konkrétnych okolností. Napríklad v prípade realizovania projektu si žiaci sami zvolia projekt, naplánujú si ho, sami si rozdelia funkcie a na záver projekt úspešne zrealizujú.

Samozrejmosťou, na ktorú nesmieme zabúdať, je na konci každého roka aj pohľad späť a zhodnotenie plnenia vašich cieľov. Ak sa vám ciele nepodarilo splniť, povedzte si, čo všetko urobíte pre ich splnenie v budúcom roku.

Krátkodobé ciele

K dlhodobým cieľom sa budete vedieť vrátiť ľahšie a revidovať ich vtedy, keď budete pracovať s krátkodobými cieľmi. Osvedčilo sa nám stanoviť si ciele vždy na konkrétne zasadnutie. (Súčasne sa ukázalo, že väčšina učiteľov toho nie je schopná – koordinátori sa často zameriavajú na to, čo chcú počas zasadnutia urobiť a nie na to, **na čo aktivity žiakom sú, v čom ich rozvíjajú a čo je ich zmyslom.**) Tieto čiastkové ciele by mali byť v súlade s veľkými, celoročnými cieľmi, a pokiaľ nie sú, je potrebné sa zastaviť

a zväžiť, či nejdeme zlým smerom. Formulovanie cieľov jednotlivých zasadnutí vám tiež pomôže nenaháňať sa za bezduchým realizovaním jednej akcie za druhou, ale naopak sústrediť sa skôr na procesy, ktoré žiakov rozvíjajú.

Ciele žiakov

Keď pracujete so žiackou školskou radou už niekoľko rokov, je pravdepodobné a žiadané, že sa v rade udrží niekoľko zvolených žiakov z minulých rokov. Je preto dobré povedať si, čo ste robili v minulom roku, a súčasne spolu so žiakmi naformulovať ich smerovanie v aktuálnom roku. Vaše dlhodobé ciele sa môžu od cieľov vašich žiakov líšiť. Tie žiacke budú zrejme konkrétnejšie.

Podporný nástroj

Na analýzu súčasného stavu ŽŠR pred formulovaním cieľov na školský rok je vhodné urobiť si SWOT analýzu, ktorá vám pomôže pomenovať silné a slabé stránky vašej žiackej rady. **Vďaka tomu si ľahšie sformulujete ciele do ďalšieho roka tak,**

aby ste posilnili silné stránky a naopak zapracovali na slabých stránkach ŽŠR.

Je to metóda (nájdete ju v Aktivitách, hrách a pomôckach na str. 40), ktorá umožňuje identifikovať silné stránky (angl. **Strengths**) a slabé stránky (angl. **Weaknesses**), príležitosti (angl. **Opportunities**) a hrozby (angl. **Threats**), ktoré sú spojené s určitým „projektom“, ktorým je vo vašom prípade žiacka školská rada. Zatiaľ čo silné a slabé stránky sú vnútorné faktory týkajúce sa vašej školy, príležitosti a hrozby sú faktory vonkajšie, ktoré príliš nemôžete ovplyvniť. Každý z tímu, kto pracuje na SWOT analýze, by mal sám za seba jednu kategóriu (odporúčame najprv S), svoje návrhy prezentovať a odovzdať slovo ďalšiemu, kým nie sú vyčerpané všetky možnosti. Až po naplnení jednej kategórie je možné prejsť k ďalšej (napríklad W). Optimálne je analýzu realizovať vo väčšej skupine ľudí (aspoň v trojici).

► **Čo sa dá použiť z Aktivít, hier a pomôcok: SWOT analýza (s. 42)**

Príklad z praxe: Ukážky ročných cieľov žiackych školských rád z troch škôl nájdete na s. 50.

Dobrá rada: Pri práci so žiackou radou sa osvedčilo vytvoriť si akčný plán, pri ktorom si pracovná skupina (koordinátor, riaditeľ/ka, spolupracujúci učiteľ) stanoví dlhodobé ciele na školský rok a následne si rozvrhne, kto a čo robí v jednotlivých mesiacoch. Skupina tak nestratí prehľad o tom, kam ŽŠR smeruje, a súčasne dokáže kontrolovať sféry zodpovedností členov tímu.

Nezabudnite:

- stanoviť si na začiatku roka ciele, ktoré sú reálne, konkrétne a zrozumiteľné;
- zapojiť do formulovania cieľov aj vedenie školy a spolupracujúceho kolegu;
- predstaviť sformulované ciele žiakom (pokoje aj jednoduchším jazykom).

»» Kontrolný zoznam (s. 28): otázka č. 10

9 → → → → **Náš cieľ**

Co by ste chceli robiť v priebehu tohto roka? **Nenaplňujeme si to spoločne?** Máte niekto nejaké nápady?

No, ja by som zopakovala tú akciu pre materskú škôlku, tá bola super! Najlepšie bolo, ako Ondrej spadol do detského bazénika!

Možno by sme sa mohli tento rok zamerať na lepšiu propagáciu našej činnosti! Bez nej nikto nebude vedieť nič o tom, čo robíme... Čo tak **vlastný web**?

Hlavne, aby ste pre samé akcie žiackej rady nezabudli na učenie. Dušan, stále čakám na tvoju domácu slohovú prácu!

Baláž radí: Naplánujte si priebeh roka. Aké budú vaše krátkodobé ciele? Ako budete fungovať o rok? Alebo o dva? Poprosťe svojho koordinátora, nech vám pomôže ciele sformulovať.

Tip: Cieľ žiackej rady sa môže týkať akcií, ktoré chcete urobiť alebo i vzťahov a fungovania členov žiackej rady...

ANO!

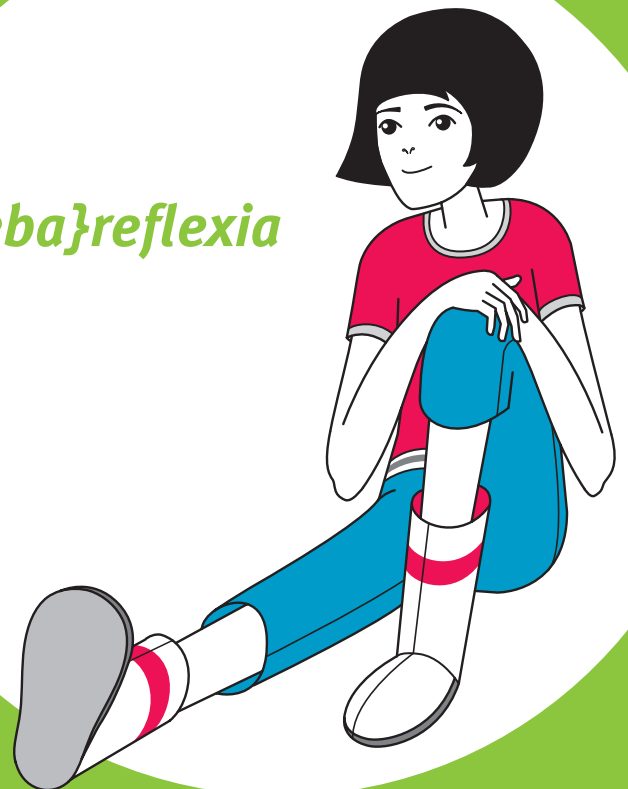
Ciele našej žiackej rady

20
21

»»Pozrite sa, ako Zápisník na s. 20 a 21 pomôže žiakom sformulovať ich vlastné ciele.

Zhrnutie: Na čo pri práci so ŽŠR nezapúdať
Kontrolný zoznam koordinátora ŽŠR
Kontrolný zoznam riaditeľa školy
Kontrolný zoznam spolupracujúceho učiteľa
Prehľad činnosti ŽSR v priebehu roka

{Seba}reflexia

{Seba}reflexia

Zhrnutie: Na čo pri práci so ŽŠR nezabúdať

Cesta k efektívne fungujúcej žiackej školskej rade

Nezabudnite:

- argumentačne sa vysporiadajte s mýtmi o ŽŠR (v sebe aj pri komunikácii s kolegami učiteľmi);
- sformulujte si, prečo zakladáte ŽŠR (individuálne, s vedením aj v rámci zboru);
- už od začiatku odovzdávajte žiakom zodpovednosť a nerobte prácu za nich;
- vymedzte svojej ŽŠR hranice (čo všetko bude ŽŠR riešiť a verejne to prezentovať).

Ako koordinovať žiacku školskú radu?

Nezabudnite:

- pripraviť sa na špecifickú rolu koordinátora ŽŠR oproti role učiteľa;
- zreflektovať si, či plníte svoju rolu mimo zasadnutia ŽŠR (práca v zborovni);
- žiakov najskôr na nesenie zodpovednosti pripraviť;
- pracovať na tom, aby si postupne žiaci viedli zasadnutia sami.

Kto a čo ovplyvňuje činnosť žiackej školskej rady?

Nezabudnite:

- vytvoriť formálne podmienky, ktoré žiakom dodajú pocit, že sú pre školu dôležití;
- zaistiť si podporu ďalších kolegov a oporu v dokumentoch školy;
- vytvoriť pracovný tím a spoločne plánovať činnosť žiackej školskej rady.

Čo všetko môžeme so ŽŠR robiť?

Nezabudnite:

- nechať žiakov čo najskôr zažiť pocit úspechu (zrealizovať úspešný jednoduchý projekt);
- zostaviť si písomný jasný plán práce na určité obdobie;
- zaoberať sa všetkými návrhmi, ktoré do ŽŠR prídu (od tried, zástupcov, jednotlivcov, učiteľov...).

Formulovanie cieľov ŽŠR na školský rok

Nezabudnite:

- stanoviť si na začiatku roka ciele, ktoré sú reálne, konkrétne a zrozumiteľné;
- zapojiť do formulovania cieľov aj vedenie školy a spolupracujúceho kolegu;
- predstaviť sformulované ciele žiakom (pokojne aj jednoduchším jazykom).

Kontrolný zoznam koordinátora ŽŠR

Kontrolný zoznam je súborom otázok, ktoré by vám mali pomôcť uvedomiť si, či ste pre efektívne fungovanie vašej žiackej školskej rady nezabudli na nejakú zásadnú vec. Nejde vždy len o to, či ste nevynechali nejaký nami odporúčaný krok, ale predovšetkým o zachytenie dôležitých momentov a nevyhnutných krokov. S kontrolným zoznamom odporúčame pracovať priebežne a nie až na záver – to by už mohlo byť neskoro.

K desiatim kontrolným otázkami si môžete zapísať, dokedy chcete mať ktorú oblasť splnenú a pokiaľ sa tak už stalo, môžete si odškrtnúť, že ju splnenú máte.

		Kedy	Splnené
1	Premyslel/a som si spôsob založenia ŽŠR u nás na škole?		
2	Prebral/a som s vedením význam a pozíciu ŽŠR na našej škole?		
3	Dal/a som prečítať vybrané kapitoly z tejto príručky zástupcom vedenia školy?		
4	Sformuloval/a som formálne podmienky, ktoré chcem pre našu ŽŠR pred začiatkom jej činnosti nastaviť?		
5	Dohodol/la som s vedením a spolupracujúcim kolegom, že nám sformulované formálne podmienky zabezpečia?		
6	Oslovil/a som s víziou ŽŠR triednych učiteľov a informoval/a som ich o prínosoch ŽŠR?		
7	Napísal/a som si, aký je rozdiel medzi učiteľskou a koordinátorskou rolou? Zlepšujem svoje koordinátorské schopnosti?		
8	Mám jasnú predstavu o tom, aké sú kompetencie ŽŠR – čo všetko rieši a čo už nie?		
9	Pracujem na cielenom odovzdávaní zodpovednosti za vedenie a činnosť ŽŠR žiakom?		
10	Sformuloval/a som ciele pre činnosť ŽŠR v budúcom roku?		

Ďalšími pomôckami, ktoré sa priamo netýkajú metodiky, ale uľahčia vám prácu, sú *Kontrolný zoznam riaditeľa* a *Zoznam pre spolupracujúceho učiteľa*. Nájdete ich na nasledujúcich stranách.

Kontrolný zoznam riaditeľa školy

Tento zoznam slúži vedeniu školy na rýchlu orientáciu v možnostiach podpory žiackej školskej rady, ktoré vyplývajú z jeho pozície na škole. Odporúčame si ho na začiatku školského roka skopírovať a vyvesiť v riaditeľni. Do stĺpcov si môžete zapísať, či chcete danú vec riešiť tento školský rok alebo až budúci, a odškrtnúť si ju, keď bude splnená.

		Kedy	Splnené
1	Som vnútorne presvedčený/ná o tom, že žiacka školská rada má zmysel, a chcem, aby na našej škole fungovala?		
2	Zistil/a som si dostatok informácií o možnostiach fungovania ŽŠR a jej prínosoch pre žiakov, učiteľov a školu?		
3	Stanovili sme spoločne s koordinátormi ciele ŽŠR u nás na škole, vymedzili jej kompetencie a verejne ich prezentovali?		
4	Vysvetlil/a som všetkým učiteľom v škole dôvody vzniku ŽŠR, zmysel a ciele jej fungovania, prínosy a povinnosti učiteľov vo vzťahu k ŽŠR?		
5	Podporil/a som koordinátora ŽŠR v rozvoji jeho schopností viesť žiacku školskú radu (zakúpenie metodík, školení, mentoringu, koučovania a pod.)?		
6	Podporil/a som žiakov v ŽŠR vytvorením podmienok na realizáciu zážitkového stmelovacieho kurzu (uvoľnenie z vyučovania, finančný príspevok a pod.)?		
7	Zaistil/a som, aby mal koordinátor na svoju prácu dostatok času a bol za ňu ocenený (menej školských povinností, finančná odmena, slovné ocenenie)?		
8	Stanovili sme si spoločne s koordinátorom na celý školský rok pravidelné schôdzky, počas ktorých hodnotíme a plánujeme činnosť ŽŠR?		
9	Realizovali sme po dohode s koordinátorom hlavné formálne podmienky pre činnosť ŽŠR (vlastný priestor, miesto v rozvrhu, vlastná nástenka)?		
10	Podporil/a som koordinátora motiváciou a zabezpečením ďalšej osoby ako aktívnej podpory ŽŠR (učiteľ občianskej náuky / metodik prevencie / učiteľ z 1. stupňa...)?		
11	Vytvoril/a som na poradách pedagogického zboru pravidelný priestor na informovanie o činnosti ŽŠR (min. 1x za 2 mesiace)?		

Nezabudnite: podporujúce vedenie školy vytvára nevyhnutný predpoklad pre úspešnú a efektívnu žiacku školskú radu!

Kontrolný zoznam spolupracujúceho učiteľa

Tento zoznam je určený učiteľom, ktorí aktívne spolupracujú so žiackou školskou radou. Mal by im pomôcť pri definovaní ich roly spolupracujúceho učiteľa. Vyplňte si ho a následne spoločne v tíme revidujte a doplňajte. Do stĺpcov si môžete napísať, či chcete danú vec riešiť v tomto školskom roku alebo v budúcom, a odškrtnúť si ju, keď bude splnená.

		Kedy	Splnené
1	Verím v zmysel žiackej školskej rady, poznám jej prínosy pre žiakov, učiteľov a školu a chcem aktívne pomáhať koordinovať ŽŠR?		
2	Preštudoval/a som si metodiky k ŽŠR a inšpiroval/a som sa činnosťou iných žiackych rád (osobne alebo cez webové stránky škôl)?		
3	Stanovili sme si spoločne s koordinátorom a vedením školy ciele činnosti ŽŠR na tento školský rok?		
4	Zúčastňujem sa minimálne 1x mesačne stretnutí ŽŠR?		
5	Mám prehľad o tom, čo sa v ŽŠR deje, čo sa plánuje a rieši?		
6	Propagujem činnosť ŽŠR v škole (články, kuloárne rozhovory, pedagogická rada atď.)?		
7	Motivujem ďalších učiteľov k spolupráci so ŽŠR (poskytujem im informácie, pripravujem podklady na voľby, odpovedám na otázky...)?		
8	Žiakov zo ŽŠR osobne poznám a rozvíjam náš priateľský vzťah (poznám ich mená, zúčastňujem sa akcií ŽŠR a pod.)?		
9	Stretávam sa pravidelne (min. 1x mesačne) s koordinátorom žiackej rady a spoločne riešime činnosť ŽŠR?		
10	Som dohodnutý/á s vedením, v čom spočíva moja rola spolupracujúceho učiteľa a či za ňu dostanem finančné alebo iné ocenenie?		
11	Zúčastnil/a som sa aspoň jedného vzdelávania k téme vedenia žiackych školských rád?		
12	Zúčastňujem sa aktívne zážitkových kurzov pre členov ŽŠR?		
13	Som pripravený/á prevziať rolu koordinátora vo chvíli, keď súčasný koordinátor ochorí, bude prepracovaný alebo sa rozhodne vzdať svojej funkcie?		
14	Vymedzili sme si s koordinátorom, čo bude pre žiacku radu robiť on a čo ja?		

Nezabudnite: pýtajte sa aspoň raz mesačne koordinátora, či s niečím nepotrebuje pomôcť!

Spíšte si, za čo konkrétne budete mať priamu zodpovednosť, s čím budete koordinátorovi pomáhať. Nemusí toho byť na začiatku veľa, môžu to byť veľmi konkrétne a pre vašu školu špecifické veci, ale aj veľká hĺbka práce – záleží to len od toho, ako sa dohodnete. (Inšpirácia: prepojenie činnosti ŽŠR s vyučovaním jednotlivých predmetov, úvodná aktivita na zasadnutiach ŽŠR, písanie informačných mailov učiteľom a rodičom, vkladanie fotiek na webovú stránku školy, písanie aktualít na nástenku v zborovni, príprava a realizácia volieb, informovanie rodičov na rodičovských združeniach, príprava jednotlivých zasadnutí...)

Činnosti, ktoré si beriem na starosť ja sám / sama:

Činnosti, s ktorými pomáham koordinátorovi:

Prehľad činnosti ŽŠR v priebehu roka

Prehľad slúži ako **odporúčaný časový harmonogram** jednotlivých činností ŽŠR v priebehu celého školského roka. Jednotlivé stĺpce vyjadrujú tri hlavné oblasti aktivít, ktorými sa najčastejšie žiacke školské rady zaoberajú.

Tučným písmom napísané kroky sú skôr základom správneho fungovania ŽŠR (pre začínajúce školy) a tie ostatné sú už nadstavbou pre skúsené ŽŠR. Kolónka „kurzy“ vyjadruje, že je vhodné na začiatku roka ísť so žiakmi na zážitkový kurz. Kolónka „exkurzie“ hovorí o tom, že by bolo vhodné navštíviť inú školu.

Harmonogram zobrazuje len základné činnosti na vytvorenie predstavy o tom, čo všetko ŽŠR môžu v priebehu roka robiť. Mali by ste si pre svoju školu vytvoriť konkrétnejšiu verziu harmonogramu a zladíť ju s ďalšími školskými akciami, aby nedochádzalo k ich prekryvaniu s akciami ŽŠR.

mesiac	naštartovanie ŽŠR	bežné činnosti		realizácia projektu
august	prípravná fáza			
september	dokončenie prípravnej fázy		K U R Z Y	
	voľby			
	dohody			
október	pravidlá	komunikácia s vedením		mapovanie školy
	roly			
november		propagácia činnosti ŽŠR		výber projektu
december		komunikácia s vedením		formulovanie cieľov
		priebežná reflexia		plánovanie
		odmena za prácu		realizácia projektu
január	kontrola pravidiel	zážitkové aktivity	E X K U R Z I E	
február	kontrola rolí	propagácia činnosti ŽŠR		evaluácia
marec		priebežná reflexia		ďalšie projekty
apríl		komunikácia s vedením		ďalšie projekty
máj		propagácia činnosti ŽŠR		ďalšie projekty
jún		spoločné zakončenie a oslava		

Prečo založiť žiacku školskú radu

Tri želania

Diamant

Horúce tipy

Prečo, prečo, prečo

SWOT analýza

Tridsaťtri

*Aktivity, hry
a pomôcky*

Aktivita, hry a pomôcky

Aktivity, hry a pomôcky

Nasledujúce aktivity, hry a pomôcky sa vždy vzťahujú na jednotlivé kapitoly *Metodiky*. Kvôli jednoduchšej orientácii v ich popise nájdete krátku anotáciu, ktorá naznačuje, o čom celá aktivita je. V kolónke „cieľová skupina“ sa niekedy objaví „učiteľ“, čo znamená, že je možné aktivity uskutočniť nielen s deťmi, ale aj s kolegami pedagógmi. Kategórie udávajúce počet osôb a potrebný čas sú len orientačné a vychádzajú z našej konkrétnej skúsenosti. Nájdete tu nielen aktivity, ale aj pomôcky v podobe vzorových materiálov či pomocných tabuliek, ktoré si môžete skopírovať, vyplniť či nastrihať.

Prečo založiť žiacku školskú radu

Skupinová diskusná aktivita na začiatok roka, keď premýšľate o tom, čomu sa bude vaša žiacka školská rada venovať a akú funkciu v škole vlastne má.

Cieľová skupina: žiaci, učitelia

Počet osôb: 8 a viac

Čas: 15 – 30 minút

Ciele a témy:

- Učitelia a žiaci si ujasnia, na čo môže byť žiacka školská rada dobrá a prečo je dôležité, aby v škole fungovala.
- Žiaci si osvoja novú metódu práce pri zložitých rozhodovacích procesoch.

Priebeh:

1. Pripravte si tri rôzne výroky podporujúce myšlienku žiackej školskej rady. Rozdeľte skupinu do dvojíc alebo trojíc.
2. Každá skupina dostane súbor výrokov, ktoré spoločne prediskutujú a zoradia podľa dôležitosti.
3. Na záver sa zhodne na troch najdôležitejších dôvodoch, prečo založiť ŽŠR.
4. Každá skupina prezentuje ostatným svoje závery.
5. Môže nasledovať diskusia k niektorým vybraným výrokom. Tá by mala viesť k spoločnému vytvoreniu zoznamu niekoľkých výrokov, ktoré sú pre danú skupinu kľúčové.

Poznámky: Výsledný zoznam výrokov je vhodné zverejniť, vyvesiť v zborovni a v jednotlivých triedach a raz za čas sa k nemu vrátiť. Aktivitu je možné zopakovať vždy na začiatku školského roka a porovnať si výsledky s minulým rokom.

Pomôcky: Pripravené výroky k téme: Prečo založiť žiacku školskú radu?

Tri želania

Aktivita, ktorá žiakom pomôže pri definovaní projektového zámeru.

Cieľová skupina: žiaci, učitelia

Počet osôb: 10 a viac

Čas: 30 minút

Ciele a témy:

- Žiaci sa zamyslia nad tým, čo by chceli v škole zlepšiť.
- Učitelia a žiaci pomenujú možné témy, ktorým by sa mohla ŽŠR venovať.

Priebeh:

1. Každý žiak sa zamyslí nad tým, čo by sa dalo v škole zlepšiť, aby sa tam cítil lepšie. Následne napíše tajne na tri lepiace papieriky svoje želania (na každý jedno).
2. Každý nalepí svoje želania na tabuľu či iný priestor, ktorý sa na to určí.
3. V tomto kroku bude potrebné roztriediť všetky papieriky do rôznych kategórií, ktoré si žiaci sami zvolia alebo sa im určia (napr. želania týkajúce sa vybavenia školy, jedálne, vzťahov medzi žiakmi a učiteľmi a pod. alebo želania, ktoré sa dajú jednoducho zrealizovať, náročnejšie na realizáciu a vôbec nezrealizovateľné).
4. Na záver sa všetci musia zhodnúť na troch želaniach, ktoré sú pre nich najdôležitejšie a ktoré je možné splniť (tento proces by mal byť demokratický a ku konečnému rozhodnutiu by sa malo dospieť napr. na základe konsenzu alebo hlasovania).
5. Môže nasledovať diskusia, ako by mohla žiacka rada (či žiaci sami) pomôcť pri realizácii vybraných želaní.

Pomôcky: Pred aktivitou je dôležité žiakom vysvetliť, o aký druh želaní ide (týkajú sa školy, dajú sa splniť, žiaci sami môžu pomôcť pri ich realizácii a pod.) Túto aktivitu je možné zaradiť do diskusie o zmysle ŽŠR, ako aj priamo na zasadnutiach žiackej školskej rady. Je vhodné ju použiť aj pri definovaní náplne práce novovzniknutej ŽŠR.

Pomôcky: farebné lepiace papieriky (Post-it), perá

Diamant

Metóda na zoradovanie tém, ktorými sa žiacka školská rada môže zaoberať podľa hodnoty, ktorú im žiaci priradujú.

Cieľová skupina: žiaci, učitelia

Počet osôb: 8 a viac

Čas: 15 – 30 minút

Ciele a témy:

- Účastníci si overia svoju schopnosť diskutovať a pracovať v rôzne veľkých skupinách.
- Žiaci prejdú procesom hľadania zhody v oblasti, ktorú chce žiacka školská rada riešiť ako prvú.

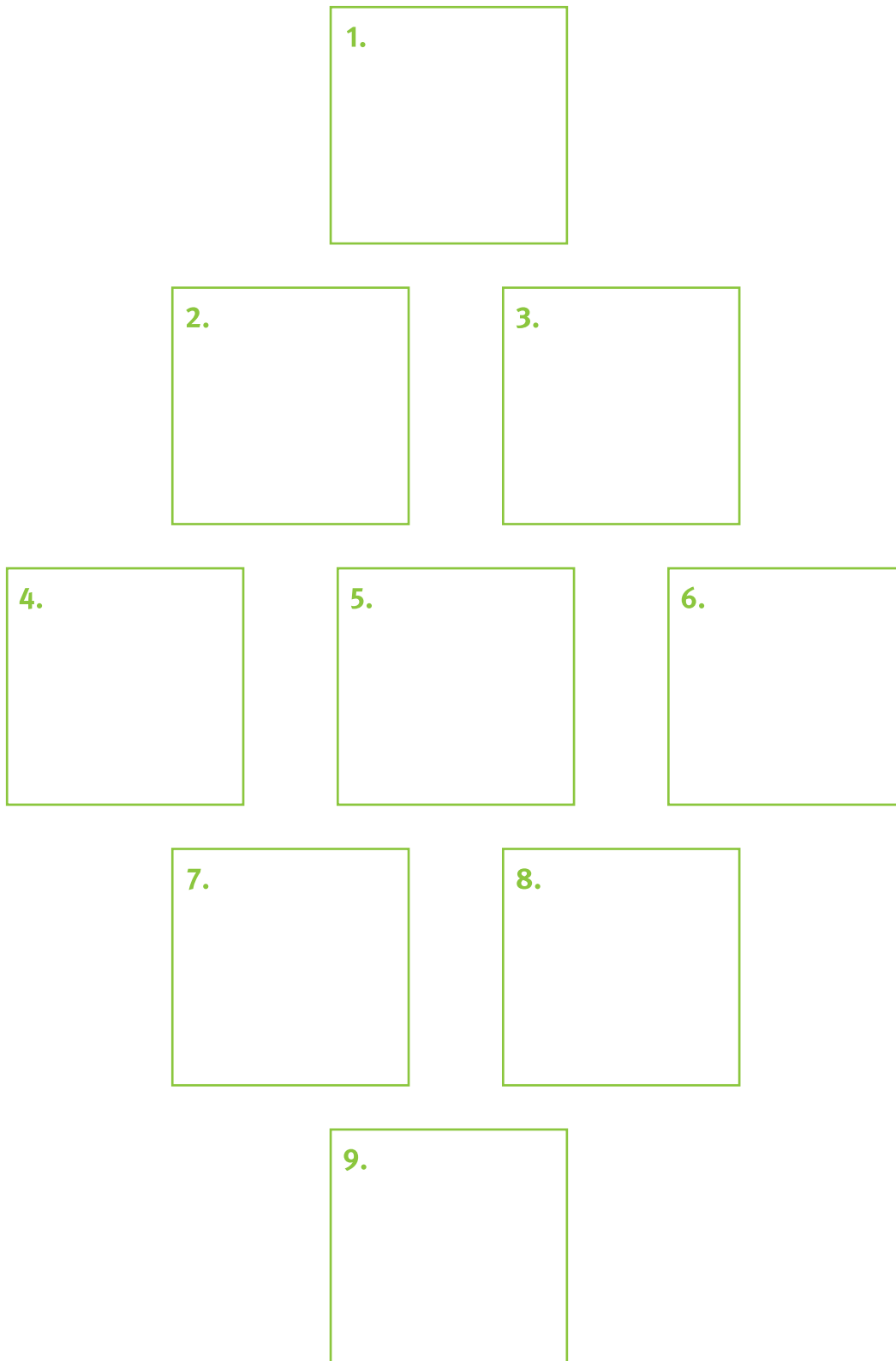
Priebeh:

1. Žiaci si pripravujú zoznam tém, ktorými sa ŽŠR môže zaoberať (k tomu vám môže pomôcť napríklad aktivita „Tri želania“). Témy napíšte na kartičky.
2. Žiaci ich v skupine (skupinách) priradia k jednotlivým políčkam diamantu (diamant je dobré pripraviť si vopred na papier alebo na tabuľu). Tému, ktorú považujú za najdôležitejšiu, umiestnia k číslu 1, naopak tú najmenej dôležitú k číslu 9. Ostatné kartičky rozmiestnia medzi ne podľa toho, ako sa im témy zdajú dôležité (viď nákres diamantu na ďalšej strane).
3. Skupina by mala dospieť ku konsenzu a zhodnúť sa na tom, ktorá téma je pre nich najdôležitejšou. Ak pracujete s viacerými skupinami, spájajte ich postupne dohromady, kým nevznikne spoločný diamant, na ktorého podobe sa zhodne väčšina žiakov.
4. Diamant by mal byť zostavovaný formou diskusie, teda ak niekto chce umiestniť nejakú tému na prvé miesto, mal by si vedieť obhájiť, prečo je podľa neho najdôležitejšou.
5. Záverečnú podobu diamantu zaznamenajte a môžete sa pustiť do realizácie prvého projektu žiackej školskej rady.

Poznámky: Môžete si zvoliť rôzne kritériá, podľa ktorých žiaci priradujú témy do diamantu (najdôležitejšie, najjednoduchšie, najsúrnejšie a pod.). Na určenie jednotlivých tém využite aktivitu „Tri želania“.

Pomôcky: farebné lepiace papieriky (Post-it) a perá alebo vopred pripravené kartičky s témami, flipchart alebo tabuľa

Schéma diamantu

Horúce tipy

Ľahká skupinová aktivita, ktorá pomáha riešiť problémové témy.

Cieľová skupina: žiaci, učitelia

Počet osôb: 10–20

Čas: 20 minút

Ciele a témy:

- Učitelia a žiaci popíšu nástroje vedúce k efektívnemu fungovaniu žiackej školskej rady.

Priebeh:

1. Rozdelte žiakov do skupín po 4.
2. Legenda: Každá skupina sa stáva poradným orgánom riaditeľa. Jej úlohou je napísať na flipchart „horúce tipy“ k danej téme, s ktorou si riaditeľ sám nevie poradiť (môžete uviesť paralelu s poradcami prezidenta).
3. Pre každú skupinu pripravte flipchart s inou témou. Tou môže byť napríklad:
 - hladký priebeh volieb,
 - fungujúca žiacka školská rada,
 - organizácia zasadnutí ŽŠR.
4. Každá skupina predstaví ostatným, čo vytvorila.

Poznámky: Vytvorené „horúce tipy“ zverejnite a odovzdajte tým, ktorí ich ocenia – riaditeľovi, skupine, ktorá pripravuje voľby, alebo už zvolenému predsedovi žiackej školskej rady.

Pomôcky: flipchartové papiere, fixky

Prečo, prečo, prečo

Efektívna metóda pre pracovný tím, ktorý chce nájsť príčiny problematických situácií a hneď k nim hľadať riešenia.

Cieľová skupina: žiaci, učitelia

Počet osôb: maximálne 20

Čas: 45 minút

Ciele a témy:

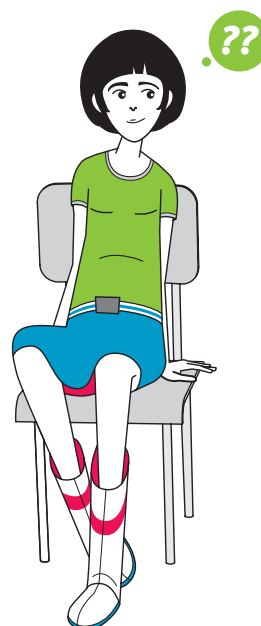
- Učitelia a žiaci pomenujú problémy, s ktorými sa v škole stretávajú, spíšu ich príčiny a hľadajú možné riešenia.

Priebeh:

1. Napíšte daný problém (napr. „*Niektorí žiaci nie sú dostatočne informovaní o práci žiackej školskej rady.*“) a od neho nakreslite niekoľko čiar. Opýtajte sa, PREČO to tak je, a riešenia zapíšte k čiaram. Začne vznikáť „strom odpovedí“.
2. Znovu sa opýtajte žiakov, čo je dôvodom odpovedí na predchádzajúcu otázku PREČO.
3. Týmto spôsobom pokračujte do chvíle, keď bude odpoveď konečná. Niektoré línie ukončíte skôr, iné sa budú vetviť ďalej.
4. Pozrite si vytvorený reťazec a spoločne sa pokúste nájsť riešenia pre tie najzaujímavejšie „vetvy“. Všetko farebne odlišujte (každá vetva a každé riešenie by mali mať svoju farbu).

Poznámky: Rovnakým spôsobom môžete pracovať s otázkou AKO? (Ako môžeme získať peniaze na školský projekt? a pod.) Opäť môžete použiť grafické stvárnenie stromu (korene budú problém a vetvy stromu jeho dôvody a možné riešenia).

Pomôcky: flipchartové papiere, fixky

SWOT analýza

Efektívna pomôcka pri hodnotení stavu vašej žiackej školskej rady aj na plánovanie jej ďalšieho vývoja (jej popis nájdete v kapitole *Formulovanie cieľov ŽŠR na školský rok*).

	nápomocné pri dosahovaní cieľa	škodlivé pri dosahovaní cieľa
vnútorný pôvod atribúty organizácie	S Strengths / silné stránky	W Weaknesses / slabé stránky
vonkajší pôvod atribúty prostredia	O Opportunities / príležitosti	T Threats / hrozby

	silné stránky	slabé stránky
príležitosti	<i>Vývoj nových metód na posilnenie silných stránok.</i>	<i>Odstránenie slabín, aby vznikli nové príležitosti.</i>
hrozby	<i>Použitie silných stránok na odstránenie hrozieb.</i>	<i>Vývoj stratégií, vďaka ktorým je možné obmedziť hrozby ohrozujúce naše slabé stránky.</i>

Tridsaťtri

Aktivita, ktorú môžete použiť ako úvod k práci s rozpočtom žiackej školskej rady. Súčasne je to návrh na samostatný niekoľkodenný projekt realizovaný ŽŠR.

Cieľová skupina: žiaci

Počet osôb: ľubovoľný

Čas: 14 – 30 dní

Ciele a témy:

- Žiaci si vyskúšajú hospodáriť s určitým finančným rozpočtom.
- Žiaci získajú skúsenosti s odovzdanou zodpovednosťou.
- Žiaci si rozvíjajú svoju schopnosť spolupráce a samostatného plánovania.

Priebeh:

1. Žiacka rada sa môže zúčastniť ako jedna skupina, alebo ju rozdelíme na menšie skupinky, napríklad podľa výborov či rôznych záujmov žiakov.
2. Rada dostane 33 EUR (v prípade, že bude žiacka školská rada rozdelená na menšie skupinky, čiastku medzi ne rovnomerne rozdelíme).
3. Vysvetlite žiakom, že peniaze môžu minúť len na to, čo škole prinesie nejaký pozitívny výsledok, alebo ako investíciu, ktorá sa škole vráti.
4. Stanovte časový limit, dokedy je potrebné peniaze minúť (maximálne 30 dní).
5. Skupina sa musí dohodnúť na tom, ako peniaze využije, a svoj návrh predložiť schvaľovacej komisii (učiteľ, riaditeľ). Ak bude projekt schválený, žiaci sa pustia do jeho realizácie.
6. Po uplynutí stanovenej doby je dôležité, aby sa venoval dostatok času reflexii. Môžeme použiť nasledujúce otázky:
 - Ako ste finančné prostriedky použili? Čo ste získali?
 - Čo všetko sa dialo od chvíle, keď ste dostali peniaze do rúk?
 - Máte teraz viac peňazí, ako ste mali na začiatku?
 - Akým spôsobom sa peniaze dajú využiť najlepšie?
 - Ako by ste využili peniaze teraz, keby ste ich dostali znovu?
 - Akým spôsobom by ste mohli získať peniaze na svoj projekt?
 - Na čo všetko je potrebné myslieť, keď je človek zodpovedný za určitý peňažný obnos?
7. Výsledky predstavte ostatným v škole.

Poznámky: Je dobré, ak môže žiacka školská rada hospodáriť s určitým (aj keď malým) rozpočtom. Žiaci sa tak učia aj to, ako zodpovedne narábať s peniazmi. Zároveň ich podporujte v tom, aby si aj sami dokázali zohnať nejaké peniaze, keď to bude potrebné (zber papiera, predaj vlastných výrobkov a pod.).

Pomôcky: flipchartové papiere, fixky

Konkrétne skúsenosti učiteľov

*Rok so žiackou radou, Poznanie, Sme v tom traja, Radosť riaditeľky,
Projektový deň hudby, Akcia ŽŠR „Zachráň to“, Otázky Lucky a Tadeáša,
Ukážky ročných cieľov žiackych školských rád*

**Príklady
z praxe**

Príklady z praxe

Konkrétne skúsenosti učiteľov

Ste zvedaví na to, ako si s niektorými spomínanými situáciami poradili vaši kolegovia na rôznych základných školách v ČR? Zaujímajú vás nielen názory metodikov a autorov textu, ale aj učiteľov zo škôl? Práve tu nájdete skúsenosti, komentáre, rady a odporúčania i ukážky konkrétnych spracovaných tém tejto metodiky – autorské texty vašich kolegov. Každá kapitola *Metodiky* má uvedený minimálne jeden príklad z praxe.

»s. 11, kapitola 1.
Cesta k efektívnej fungujúcej ŽŠR

Rok so žiackou radou

Založiť žiacku školskú radu na našej škole? Kto ju bude viesť a ako sa má viesť? To boli otázky, ktoré sme si kládli na jar 2011. Nepoznali sme na ne odpovede až do momentu, keď sme dostali možnosť vidieť v Plzni prezentáciu žiackych rád, ktoré boli zapojené do projektu Rešpektujúceho žiackeho parlamentu. Nadšenie zapojiť sa do projektu sa nezaobišlo bez skepsy niektorých pedagógov v zbore, ale keďže sa ich v tej dobe založenie a práca so ŽŠR netýkala, všetci vzali na vedomie, že vedenie školy podporuje nadšenie a elán zástupkyne školy, ktorá podnietila založenie žiackej školskej rady. Prihlásili sme sa do projektu a netrpezlivo sme čakali, či si nás vyberú. Zástupcovia CEDU nás nechávali v napätí. Správa o zapojení sa do projektu nás milo prekvapila.

Sme dedinská škola, ktorá má len čosi vyše 100 žiakov. V júni prebehli slávnostné voľby do žiackej rady. Pomaly sa kolesá nových možností pre žiakov aj učiteľov začali roztáčať. Naplno začala ŽŠR pracovať v septembri 2011. Členovia rady sa začali schádzať pravidelne každý štvrtok. Zapojili sa do diania v škole, realizovali vlastné projekty, vymýšľali, ako školu viac priblížiť svojim spolužiakom. Svoje prania, spočiatku nesmelé, neskôr rozhodné a premyslené predkladali na dohodnutých stretnutiach v riaditeľni. Zážitkový pobyt členov žiackej rady priniesol ďalší rozmer – nemyslím len na seba, ale myslím na ostatných. Energia, ktorú tam získali, im vydržala až do polroka. Zrealizovali svoje želania – zrkadlá na WC, uzamykateľné kabínky, pripravili projekty Bezpečná škola, Koncovky, Multikultúrny projekt, projekt

Školská družina a ďalšie. Na zasadnutia žiackej rady prinášali aj prania svojich spolužiakov. Veľmi nás obohatila návšteva partnerskej školy v Ústí nad Labem. Videli sme ich prácu, vymenili si navzájom svoje skúsenosti.

Prvé sklamanie prinieslo stretnutie pedagógov našej školy s tímom CEDU. Bolo jasné, že práca v žiackej školskej rade nie je prijatá niektorými pracovníkmi školy. Bociančatá, tak sa volá naša žiacka rada, si vypočuli kritiku zo strany učiteľov aj zamestnancov školy. Najviac sa riešilo to, že si žiaci, ktorí pracujú v ŽŠR, zhoršili svoj prospech a nie sú jednotní.

Bociančatá sa s chuťou pustili do ďalšej práce. O svojej činnosti informovali pedagógov na pedagogickej rade, predložili tam ďalšie návrhy na zlepšenie klímy v škole. Ľady sa pohli aj v myslení väčšiny učiteľov. Prestali sa obávať práce žiackej školskej rady a začali počúvať želania žiakov (program prestávok, zápis pochvál).

Bociančatá vidieť nielen v škole, ale zúčastnili sa aj zasadnutia zastupiteľstva našej obce a svoju prácu prezentovali pred školami v okolí. Organizujú akcie v škole i v obci.

Najväčším zážitkom pre mňa bola práve prezentácia pre ostatné školy. Z nesmelých žiakov sa stali rozhodní, energickí, ústretoví, hrdí členovia žiackej školskej rady. Podakovanie za túto zmenu patrí hlavne koordinátorkám ŽŠR a vedeniu CEDU vo forme príručiek, zápisníkov pre členov ŽŠR, mentoringu na škole.

Teším sa na ďalší rok so žiackou školskou radou, aj keď nezodpovedaných otázok je stále ešte dosť.

*Ivana Weinzettlová,
riaditeľka, ZŠ a MŠ Dolní Žandov*

»s. 15, kapitola 2.
Ako dobre koordinovať ŽŠR

Poznanie

Rozjzd našej žiackej rady bol pozvoľný. Začiatok nového programu alebo činnosti je vždy tak trochu otázný. A keď je to navyše oblasť, v ktorej ani dospelí celkom nevedia, ako to bude fungovať, a nemajú s ničím podobným žiadne skúsenosti, je tých otázok veľmi veľa. Ale vďaka optimizmu a nasadeniu našej koordinátorky Vlasty naša školská rada vznikla a začala svoju činnosť. Svojím nadšením strhla najskôr nás a potom aj deti. Samozrejme, nás všetkých čakala kopa práce. Nielen ako kolektívu, ale každý z nás musel zapracovať hlavne sám na sebe.

Zažitý model spolupráce detí a dospelých je jasný. „Dospelák“ vymyslí činnosť, hoci myšlienka môže vychádzať aj z nápadu detí, zorganizuje všetko potrebné, deti pomôžu s drobnými, nenáročnými úlohami (máme predstavu, že tie náročnejšie činnosti by aj tak nezvládli). Akcia prebehne, poďakuje sa dospelému a niekedy aj deťom. A záver? Čo si z toho deti vzali? To, že zvládnu urobiť nejakú vopred zadanú nenáročnú prácu? A kde je tá samostatnosť, ku ktorej ich máme viesť?

Teoreticky sme o vedení detí k samostatnosti všetci čítali. Ale riadime sa tým? Či už ako učители alebo rodičia? Vodíme deti za ručičku, všetko im „strčíme“ skoro pod noštek, množstvo vecí riešime namiesto nich. Ale to nie je správne! Ony sa predsa musia naučiť, ako majú

reagovať aj v krízových situáciách.

Tiež som bola donedávna učiteľom aj rodičom, ktorý bol v tejto oblasti teoretikom. Ja som deťom rozprávala, ukazovala, ale nikdy som ich nenechala nejakú tú „krízovku“ zažiť na vlastnej koži.

Poznanie prišlo v Bečove nad Teplou na zážitkovom kurze. Kým budem dieťaťu stokrát ukazovať, ako rozložiť oheň, ale nedám mu do ruky zápalky, nebude to vedieť. Maximálne si bude chvíľu pamätať postup. Ale kým si to nevyskúša samo, na všetko rýchlo zabudne. A myslím si, že naše Bociančatá si zo zážitkového kurzu odniesli podobnú skúsenosť.

V septembri a októbri sa za nami členovia rady neustále chodili a pýtali sa: „Čo budeme dnes na zasadnutí žiackej rady robiť?“ Dnes chodia a pýtajú sa: „Mohol by sa dnes na zasadnutí prebrať môj nápad?“

V súčasnosti pripravujú celoškolskú predvianočnú akciu. Bociančatá za mnou prišli s ponukou pomoci, vymysleli súťaž, všetko bude v réžii členov žiackej rady, nemusím chodiť za kolegami s prosbou o spoluprácu.

Myslím si, že až na zážitkovom kurze sme všetci pochopili svoje roly a zžili sme sa s nimi. Je úžasné Bociančatá pozorovať a vidieť ich obrovský posun. A za to veľmi ďakujem celému tímu CEDU!!!!!!!

*Miroslava Fictumová,
spolupracujúca učiteľka,
ZŠ a MŠ Dolní Žandov*

»s. 18, kapitola 3
Kto a čo ovplyvňuje činnosť ŽŠR

Sme v tom tra ja

Pred otvorením tohto školského roka sme si s riaditeľom školy a s vyučujúcimi občianskej náuky stanovili priority, ktoré by sme chceli v nasledujúcich desiatich mesiacoch v rámci činnosti žiackej školskej rady naplniť. Išlo hlavne o nasledujúce ciele: naučiť vedúceho ŽŠR viesť stretnutia žiackej rady samostatne, aby sa koordinátor stal výlučne poradcom a pomocníkom; ďalej zvýšiť samostatnosť členov ŽŠR pri ich práci; zlepšiť komunikáciu medzi členmi žiackej rady a ich triednymi kolektívami a celkovo pracovať na lepšej prezentácii ŽŠR na škole. Za dobrý nápad sme tiež považovali otvorenie žiackej rady tým žiakom, ktorí neboli vo svojich triedach zvolení, ale aj

napriek tomu by chceli pracovať v rade. Cieľom, ktorý sa nám pri plánovaní vynoril už v minulosti, bolo získať nový priestor na zasadnutia ŽŠR. Toľko k našim zámerom a prianiam...

... A čo sa darilo alebo nedarilo mne osobne? Myslím si, že som členov žiackej rady „nakopol“ k tomu, aby boli v rámci školy aktívnejší a bolo ich viac vidieť. Za obrovskú a najťažšiu úlohu považujem na druhej strane to, ako vysvetliť deťom a nechať ich zažiť, že žiacku radu a jej činnosť tvoria skutočne všetci členovia ŽŠR a nie iba hŕstka tých najaktívnejších, ktorí sú vždy pri všetkom, čo sa deje. Počiatkové rozhodnutie je takmer u každého veľké, ale do konca to dokážu dotiahnuť len niektorí. To sa ale často stáva aj nám dospelým. Toľko moje hodnotenie...

*Petr Kozlovský,
koordinátor ŽŠR, ZŠ a MŠ Raspenava*

» s. 18, kapitola 3.
Kto a čo ovplyvňuje činnosť ŽŠR

Radosť riaditeľky

Prípravy na vznik žiackej školskej rady na našej škole začali už počas prípravného týždňa. Všetko si zobrala na starosť pani učiteľka Jana Horešovská ako koordinátorka žiackej školskej rady. Jana Horešovská spoločne s pani učiteľkou Janou Vacátkovou najskôr naplánovali preškolenie pedagógov, ktoré sa uskutočnilo na pracovnom výjazde v obci Nečtiny. Metodicky aj prakticky vyzbrojení pedagógovia tak

mohli úspešne realizovať prvé voľby žiackej rady na našej škole. Moja rola riaditeľky bola celkom jednoduchá. Vytvárala som podmienky pre voľby do ŽŠR úpravou rozvrhu, bola som nápomocná pri príprave slávnostného ceremoniálu, kde sme menovali zvolených zástupcov do funkcie pred celou školou. Následne sme prepojili webovú stránku školy a CEDU. Podpora akcií ŽŠR je už len príjemnou radosťou.

*Pavla Jedličková,
riaditeľka, 28. ZŠ Plzeň*

» s. 21, kapitola 4.
Čo všetko môžeme so ŽŠR robiť?

Projektový deň hudby

Dnes sme mali zasadnutie. Prišli všetci. :-)
Zasadnutie bolo pracovné, pracovalo sa v niekoľkých skupinách na pláne a programe projektového dňa hudby, ktorý bude na našej škole prebiehať 18. – 20. apríla. Na tento projekt chceme všetkých naladiť tzv. predprojektovými farebnými dňami. Pôjde o dni, ktoré budú zasvätené nejakému hudobnému štýlu. Žiaci prídu štýlovo oblečení, cez prestávky bude znieť hudba a po škole budú umiestnené plagáty interpretov tejto hudby. Samozrejme sa môžu pridať aj učitelia. 29. 3. sme prišli do školy v teplákoch. :-)

Na budúci piatok máme naplánovaný predprojektový farebný deň na tému METAL. To znamená, že tí, ktorí chcú, prídu do školy oblečení vhodne k metalovému štýlu. Samotní členovia ŽŠR odporúčajú čierne oblečenie. Od pondelka by mali v škole visieť plagáty s upútavkou a grafickými návrhmi. Na záver zasadnutia som predvádzala piataka, ktorý vo svojej triede podáva správu o priebehu dnešného zasadnutia. To aby všetci videli, ako by mohlo prebehnúť podávanie informácií do tried. Z celého priebehu zasadnutia mám dobrý pocit.

*Dagmar Mikulášková,
koordinátorka ŽŠR,
ZŠ a MŠ Dobronín*

» s. 21, kapitola 4.
Čo všetko môžeme so ŽŠR robiť?

Akcia ŽŠR „Zachráň to“

Na tom sa zhodli nielen členovia žiackej školskej rady, ale tiež väčšina žiakov našej školy. Členovia školskej rady Marek S. a Dan P. natočili krátky videodokument s názvom „Zachráň to“ o priestranstve pred školou, kde autá zachádzajú na trávu a z pôvodne zelenej plochy sa postupne stáva „tankodrom“. Bezpečnosť detí navyše ohrozujú autá, ktoré prechádzajú okolo oboch vchodov školy. Mediálna sekcia žiackej rady pod vedením pani učiteľky Lukszovej usporiadala anketu, v ktorej sa deti pýtali svojich spolužiakov na to, či by chceli situáciu pred školou zmeniť. Kto so zmenou súhlasil, odovzdal lístok s preškrtnutým autíčkom.

Ankety sa zúčastnilo a zlepšenie situácie si praje 487 detí 1. až 9. ročníka. Dokument, výsledky ankety a otázku, ako by nám vedenie mesta mohlo pomôcť pri zlepšení situácie pred školou zaslali na Mestský úrad v Krnove. Nasledovalo blokovanie ulíc, po ktorých autá prechádzali (deti si samé pripravili plagáty a prosili rodičov, aby ulicou autom neprechádzali). Mestský úrad vyšiel členom ŽŠR v ústrety a poskytol im kolíky na ohraničenie priestoru, hlinu a trávne osivo. A deti sa pustili do práce. Výsledkom boli oranžovou farbou nastriekané kolíky, ktoré mali zabrániť autám jazdiť po tráve a nanovo vysiatá tráva.

*Hana Wiedemanová,
koordinátorka ŽŠR,
ZŠ Janáčkovo námestie, Krnov*

»s. 21, kapitola 4.
Čo všetko môžeme so ŽŠR robiť?

Otázky Lucky a Tadeáša

Tradičná sved' riaditeľa

Ahojte, všetci členovia ŽŠR! V Brne klope jar na dvere a my, „infarkťáci“, máme čo robiť, aby sme si poradili s výkyvmi tlaku. V takom rozpoložení som sa minulý utorok posadil do horúceho kresla na zasadnutí žiackej rady. Paľba začala osobnými otázkami na moju prvú lásku, čo robím vo voľnom čase a koľko mám rokov. Šiestaci odhadovali šesťdesiat! Potom sa žiaci postupne dostali aj k otázkam o wifi

v škole, o čitateľskom krúžku, maľovaní tried, školskej televízie a tradičné otázky smerovali aj k úrovni stravovania. Ani sme sa nenazdali a bolo pol štvrtej. Všetko som si zapísal a postupne budeme každý podnet riešiť. Nesmiem zabudnúť na to, že som od detí dostal darček – krásnu kravatu! Mal som z popoludnia dobrý pocit, že sa naši žiaci začínajú o školu viac zaujímať.

Ivo Zálešák,
riaditeľ, ZŠ Masarova, Brno

»s. 23, kapitola 5.
Formulovanie cieľov ŽŠR na školský rok

Ukážky ročných cieľov žiackych školských rád

- Rozvoj vzájomnej komunikácie a posilnenie vzťahov medzi žiakmi, učiteľmi, vedením a ostatnými pracovníkmi školy.
- Spoluúčasť žiakov na organizácii života školy.
- Možnosť žiakov vyjadrovať svoje názory, aktívne pristupovať k ich riešeniam, prinášať námety, návrhy a realizovať plánované akcie.
- Zlepšenie klímy školy, zvýšenie zodpovednosti a pocitu spolupatričnosti so školou.
- Zlepšenie komunikácie a nadviazanie partnerských vzťahov.
- Posilnenie dôvery v schopnosti žiakov.

koordinátorka, spolupracujúca učiteľka a riaditeľ, ZŠ Janáčkovo námestie, Krnov

- Prínos pre školu: otvorenejšia klíma pre akúkoľvek komunikáciu v škole.
- Prínos pre členov žiackej školskej rady: zvýšenie sebavedomia, zviditeľnenie ich nápadov, možnosť presadiť sa aj pre šikovných prospěchovo priemerných žiakov.
- Prínos pre ostatných žiakov: pomocou ŽŠR sú vypočuté ich nápady, pripomienky.
- Prínos pre učiteľov: presun niektorých organizačných činností v rámci školy na ŽŠR, jednoduchšie nahliadnutie do klímy triednych kolektívov.

koordinátorka, spolupracujúca učiteľka a riaditeľka, ZŠ a MŠ Dolní Žandov

- Členovia žiackej školskej rady si samostatne vedú svoje zasadnutia.
- Členovia rady prezentujú svoju prácu v ŽŠR v rámci triedy.
- Vedenie školy a spolupracujúci učelia prezentujú prácu ŽŠR rodičom, pedagogickému zboru a zriaďovateľovi.
- Členovia žiackej rady, koordinátor a triedni učelia zapájajú do života ŽŠR ďalších žiakov zo školy (otvorená žiacka školská rada).

koordinátor, spolupracujúca učiteľka a riaditeľ, ZŠ a MŠ Raspenava

Kde můžete hledat podporu

Vďaka intenzívnej spolupráci s CEDU vzniklo v každom kraji ČR konzultačné centrum. Môžete sa naň obrátiť, keď budete hľadať príklady dobrej praxe alebo budete chcieť podniknúť exkurziu s vašou ŽŠR. V týchto centrách tiež budú prebiehať vzdelávacie semináre, spoločné stretnutia a supervízie. Aktuálne zmeny v kontaktoch a ponuku služieb nájdete na www.cedu.cz.

Regionálne konzultačné centrá:

ZÁKLADNÁ ŠKOLA	KONTAKT	KRAJ
ZŠ Masarova Brno	www.zsmasarova.cz	Jihomoravský
ZŠ a MŠ Dobronín	www.skola-dobronin.cz	Vysočina
ZŠ a MŠ Dolní Žandov	www.zsdolnizandov.unas.cz	Karlovarský
ZŠ Jablonné nad Orlicí	www.zs.jablonneno.cz	Pardubický
ZŠ Janáčkovo náměstí Krnov	www.zsjnkrnov.cz	Moravskoslezský
ZŠ K. V. Raise Lázně Bělohrad	www.zslb.cz	Královéhradecký
ZŠ a MŠ Nedvědova Olomouc	www.zsnedvedova.cz	Olomoucký
ZŠ Plaňany	www.zsplanany.cz	Středočeský
28. ZŠ Plzeň	www.zs28plzen.cz	Plzeňský
ZŠ a MŠ Raspenava	www.skolaraspenava.cz	Liberecký
FZŠ České mládeže Ústí nad Labem	www.zsceskemladeze.cz	Ústecký
ZŠ, MŠ a SŠ pro sluchově postižené Valašské Meziříčí	www.val-mez.cz	Zlínský
ZŠ Volary	www.zsvolary.cz	Jihočeský

Literatúra k téme:

Uvádžeme ešte niekoľko materiálov, o ktorých by ste určite mali vedieť.

Hotový, F. a kol, *POLITEIA - výukové a metodické materiály k průřezovému tématu Výchova demokratického občana*, GEMINI o. s., Praha 2008.

Kjaergaard, E. - Martineniene, R., *Pětkrát hurá demokracii*, Strom, Praha 1997.

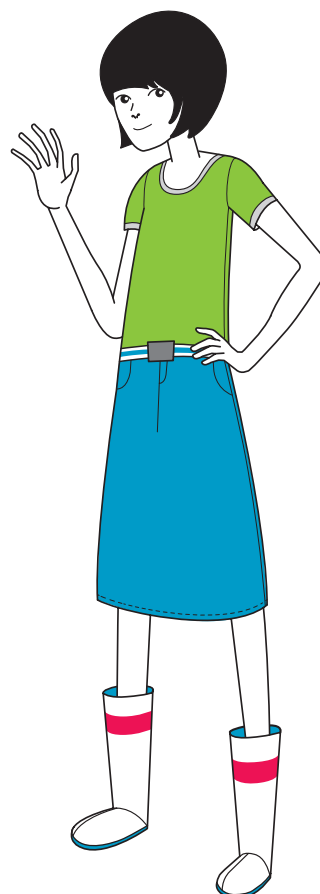
Pol, M. - Rabušicová, M. - Novotný, P. a kol., *Demokracie ve škole*, Masarykova univerzita, Brno 2006.

Polechová, P. a kol., *Jak se dělá škola pro všechny*, Aisis, Kladno 2005.

Rozum, F., *Já, občan*, SVOD 2005.

Schoenebeck, H., *Škola s přívětivou tváří*, Univerzita Pardubice, Pardubice 2001.

Ďalšie informácie, kontakty, metodické materiály a vzdelávacie semináre nájdete na stránkach www.cedu.cz a www.iuventa.sk.

Podakovanie

Žiacka školská rada I. – III. nie je vyčerpávajúcou akademickou publikáciou a ani sa ňou nesnaží byť. Naopak, chce pomáhať koordinátorovi v jeho každodennej práci, keď nemá čas čítať stostránkové teoretické publikácie. Vysvetľuje, ako by mala ideálna žiacka školská rada fungovať, aké sú nevyhnutné kroky a aktivity, ktoré je potrebné urobiť a čím všetkým je možné sa v priebehu roka zaoberať.

Ďalšie metodické materiály a informácie o školeniach v téme vedenia žiackych školských rád nájdete na internetových stránkach IUVENTY – Slovenského inštitútu mládeže www.iuventa.sk ako aj Centra pro demokratické učení www.cedu.cz.

Nielen za testovanie tejto metodiky, ale aj za studnicu príkladov dobrej praxe a perfektnú a profesionálnu spoluprácu ďakujeme všetkým našim partnerským školám:

ZŠ Masarova Brno (Ivo Zálešák, Hana Pollaková, Martina Kadlčková)

ZŠ a MŠ Dobronín (Ivo Mikulášek, Dagmar Mikulášková, Ilona Sochorová-Kotačková)

ZŠ a MŠ Dolní Žandov (Ivana Weinzettlová, Vlasta Hrbková, Miroslava Fictumová)

ZŠ Jablonné nad Orlicí (Simona Mikysková, Robert Ježek, Markéta Dostálová)

ZŠ Krnov (Karel Handlíř, Hana Wiedemanová, Marcela Rychtová)

ZŠ K. V. Raise Lázně Bělohrad (Jaroslav Jirásko, Martina Mühlová, Miroslava Brychtová)

ZŠ a MŠ Nedvědova Olomouc (Gerd Dimmroth, Lenka Waclawiková,
Lenka Dimrothová)

ZŠ Plaňany (Martin Šmahel, Zuzana Hanyková, Lucie Skalová)

28. ZŠ Plzeň (Pavla Jedličková, Jana Horešovská, Jana Vacátková)

ZŠ a MŠ Raspenava (Petr Chvojka, Petr Kozlovský, Libuše Gondkovská)

FZŠ České mládeže Ústí nad Labem (Vlasta Rytířová, Petra Holasová, Věra Němcová)

MŠ, ZŠ a SŠ pro sluchově postižené Valašské Meziříčí (Antonín Liebel,
Jaroslava Vrchovská, Ivana Jarmerová)

ZŠ Volary (Petr Horálek, Kateřina Jandejsková, Iva Černá)

Žiacka školská rada I.

Ako začať so ŽŠR, aby sa hned' nerozpadla

© CEDU - Centrum pro demokratické učení, o. p. s., Praha, www.cedu.cz, 2012

Hlavný autor:

Tomáš Hazlbauer

Kolektív autorov:

Kamila Petrovská, Filip Hotový

Spolupracovali:

Eliška Bucvanová, Petr Bureš, Martina Cizlerová, Jan Froněk, Karel Karafiát,
Jaroslav Novák

Testovali na základných školách:

Učitelia z partnerských škôl, uvedení v Podakovaní.

Grafická úprava:

Anežka Martínková

Slovenské vydanie:

© IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava, www.iuventa.sk, 2021

Preklad a redakčné úpravy:

Petra Baranová, Martin Gič, Peter Lenčo, Anna Sádovská

Grafická úprava:

Rastislav Biznár

1. vydanie

ISBN 978-80-8072-180-0 (tlačná verzia)

ISBN 978-80-8072-181-7 (elektronická verzia)

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Slovenský inštitút mládeže

IUVENTA